

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

ו' מנחם אב תש"ע

דברים

שנה י"ד גליון תר"ע

תוכן הענינים

לקח טוב..... עמוד ג'
 קול תפילה..... עמוד ה'
 שבת בשבתו..... עמוד ז'
 דבש תמרים..... עמוד ט'
 בשפתי צדיקים..... עמוד י"א
 פרפראות לחכמה..... עמוד י"ג
 ודרשת וחקרת..... עמוד י"ד
 פניני התורה..... עמוד ט"ז
 אור פני משה..... עמוד י"ט
 חוקים להורותם..... עמוד כ"א
 הילולא דצדיקיא..... עמוד כ"ג
 משולחן מלכים..... עמוד כ"ז
 דברות קודש..... עמוד ל"ב

איכה ישיבה בדרך

שני נערים התהלכו בדרך, כשעל צעדיהם נראה שאין רגליהם מכוונות אל מקום מסוים, אלא הלוך ילכו לאן שרגליהם יובילם ודמעתם על לחים בככי תמרורים מאין הפוגות ואין מנחם להם.

האחד קרהו אסון, כאשר אביו ואמו מתו עליו בפתע פתאום, רח"ל, בהלותם מחלה שאין לה תרופה, עמד הנער בצער ובדאבון ולנוכה פניהם הביט נר נשמתם הולך ודועך ואין לאל ידו להושיע, בראשונה נלקח ממנו אמו בחטף, וצערו של אבא גבר כמות אשתו, ולא עברה שעה שלימה עד שגם הוא שבק חיים לכל חי, עולמו של הנער חרב עליו בראותו כי נשאר לבדו כי אביו ואמו עזבוהו לאנחות, וישא קולו בקינה ויללה.

השני גם עליו עבר את כוס התרעלה, כשביום בהיר אחד נכנס מנחה של צבא גדול בעיר מולדתו ושללו את כל הבא לידם, ואת האנשים לקחו בשבי לעבודת כפיה, והוא נמלט אז מן המקום וזה שנים רבות אשר נודד מעיר לעיר ודיוקנם של הוריו עומדת לנגד עיניו ומיחילות למצוא אהוביו אשר נפשו קשורה בנפשם, ובעברו על כל כפר הולך מכית לבית אולי בו ימצא את מבוקשו, כי לפי השמועות שהגיעו לאזניו, אביו ואמו עודם בחיים, ועל כן אינו נותן מנוחה לרגליו ונשבע בהיו כי לא יתן תנומה עד אשר ימצאם.

זה הראשון שקרהו אסון ואביו ואמו הלכו לעולמם, גדול כים שברו ואבדה ממנו תקוה, ובכיו הוא בכי של יאוש לאשר שכביית מוסב על צער ואבדון ומיילל על העבר שדיה ואיננו, ואם כן ימים ימימה יבכה עד אשר ייבוש מעיין דמעותיו ומעט מעט ישתכח אבלו מלבו, ויתחיל לערוך את חייו מחדש.

אך מאידך השני על אף שגם הוא בדרך יושב מבלי מכיר, מ"מ תקותו קרובה שבוים מן הימים ימצא את שאהבה נפשו, בידעו כי מתהלכים הם בין החיים, ואם כן בכייתו הוא בכי של תקוה וגעגועים לאביו ואינו מקונן על העבר כי אם בוכה יום יום ומתחנן על נפשו המתייסרת שישוב אל חיק מולידיו, גם אם שנים יעברו עליו ובהכרח יצטרך להתחיל את חייו מחדש בכל זאת לעולם לא תדחה קץ ותכלית לכבייתו עדי ימצא גואליו ויתחדשו כנשר נעוריו.

הנה כי כן אכלם של בני ישראל על חורבן בית המקדש אינו מוסב על העבר בלבד, כי אם כך לא ה' נתמשך האבלות ימים ושנים רבים, ובוים מן הימים היה נשכה מלוח לבם, אלא עיניהם תרים ומבקשים איה מקום כבודו, וכמ"ש בספד"ק זרע קודש דהנה אמרו ז"ל שרמזו השי"ת לאדם הראשון החורבן בית המקדש שמתחילין באותיות איכה, וז"ש ויקרא ה' אל האדם ויאמר לו "איכה", נמצא שפירוש תיבת איכה הוא מלשון איכה, שכביכול שואל עלינו איה ואיפוא אנו, עד ימצא אותנו, וזה ע"י שאנו מבקשים אותו בגלות ואנו שואלין איה מקום כבודו להעריצו, ולעתידי ימצא אותנו, ואנו נמצא אותו, ועל כן אנו בוכים ומייללים בכל שנה ושנה "איכה ישיבה בדרך" שאנו מבקשים איה מקום כבודו ועל כן אין תרופה למכתנו ומזור לנפשנו עד אשר יבוא יום הגדול והנורא אשר יאמרו "זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתנו", בב"א.

זמנים	הד"ץ	מוצ"ש	סוק"ש	סח"ת
ברוקלין	8:01	9:37	8:44	10:34
קרית יואל	8:13	9:40	8:44	10:35
מאנטשעלא	8:16	9:43	7:45	10:36
מאנטריאל	8:18	9:52	7:49	10:27
לאנדאן	8:55	10:27	8:28	10:24
מאנטשעטער	9:11	10:41	9:07	10:29
אנטווערפן	9:32	11:02	8:18	11:07
בני ברק	7:25	9:00	8:22	10:26
ירושלים	7:10	9:03	8:22	10:26

אבות פרק ג'

לוח יסודי התורה למדתי

☐	זונטאג	מיטוה	י
☐	מאנטאג	מיטוה	ערב ת"ב
☐	דינסטאג	מיטוה	ת"ב
☐	מיטוואך	מיטוה	י
☐	דאנערשטאג	מיטוה	יא
☐	פרייטאג	חורה	חורה
☐	שבת קודש	חורה	חורה

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמת, אפשר לפנות:
בארה"ב: להר"ר מנחם פריעדמאן הי"ו 845-662-5579
באר"י: להר"ר אבישאל אלאוויש הי"ו 011-972-527648437

א גאלדענע אוצר ווארט אייך אפ...

- א גאנצע וואך - זענט איר באפרייט פון די טירדות הבית
- שב"ק און זונטאג - שעפט איר פרישע לופט אין קאנטרי

די קומענדיגע זומער וואכען

האט איר מער הרחבת הדעת ווי א גאנץ יאהר

דאס דארף ברענגען פאר יעדן יחיד
פילע לעכטיגע שעות לימוד התורה!

מ'דארף נאר האבן שכל
וויאזוי דאס צו נוצען!

קויפט אייך איין פילע שעות לימוד התורה
אין די קומענדיגע זומער וואכען

אויב זענט איר נאכנישט אנגעשלאסען!

הארט נישט קיין איין טאג
שליסט אייך שוין אן מיט א
קביעות דיגען שיעור מדי יום ביומו

אם לא עכשיו אימתי?

חברי יסודי התורה!

מיט מחיל אל חיל
צו ענדיגען די צענטע מסכתא!

בנהושרית כ"א כס"ו הבע"ט

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

למען שלא יהיה לנו שום מניעה לעבודת הבורא מחמת הפרנסה, יהי רצון שישפיע עלינו כל טוב ובני חיי ומווני. (בפאת המים)

☆

ותקרבו אלי בולבב, פירש"י בערבוביא ולהלן הוא אומר וכו' אותה קריבה היתה הוגנת וכו' אבל באן בערבוביא, וקשה אם אותה קריבה בומן מתן תורה היתה הוגנת, מדוע נזכרת תוך החטאים, ברם הוא הוכיחם גם על אותה קריבה, שבשעת שמיעת ד"ת מן הראוי לידחק ולהרהק, שפאשר יהיה לשמוא היטב ולקבל יותר, ועשיתם להיפך לשמוע תורה קרבתם במתינות, ואלו לחטא במעשה דמרגלים בערבוביא ודחיפה בלחט ובתלהבות. (חידושי הרי"ם)

☆

והדבר אשר יקשה מכם תקרבו אלי ושמעתיו, י"ל שאמר להם משה לישראל, כייקשה מכם ולא תדעו איזה דרך ישכון אור אם הוא מצוה או עבירה ה"ו, תקרבו אלי ושמעתיו, וכן בכל דור אם אדם מסופק ישאל לחכמי הדור שיש בהם בחי' משה, ועל פיהן יעשה, ואם אין לו מי לישראל, יבקש רחמים מהש"ת להורותו דרך השם והטוב, וזהו ג"כ תקרבו אלי, כי שכינה מדברת מתוך גרונו, ושמעתיו זה הבטחת השכינה הקדושה, השי"ת וירנו דרך הטוב והישר.

(אמרי יוסף)

☆

לשבת חזון

ידע שור קונחו וכו', עד"ש ז"ל במד' שהשור געה ועצק שגולד משיה, ישראל לא ידע זאת, עמי לא התבונן, שאין מבינים גדול המבות הגנוזות וכו', שהכל מבוטא, ועי"ד שכתבנו בפר' בלק ע"פ הן עם לבדד ישכון בעננים סתומה, שאוצר שיש בו גנוזים טובים, הותמים, ונועלים אותו במנעלים טובים, שלא יהנו אחרים ממנו, וז"ש "אך" טוב לישראל, על כ"א יום שבין יז' בתמוז לט' באב, עי"ד הנ"ל שאוצר גנוז במקום שיש הרבה מנעלים, ועד"ו ימים אלו שבין המצרים, והם נגד כ"א יום מר"ה עד שמיני עצרת. (זרע קודש)

אל כל ישראל, י"ל שנרמז בכאן עצה לעם ה' איך יתנהגו לבא לאמיתת עבודת ה' ב"ה, כי המעם שאומרים קודם עבודתנו לשם יהוד וכו' בשם כל ישראל, והכוונה היות שאין צדיק בארץ, וא"כ איך יכול לעשות איזה דבר קדושה, אך שהתיקון לזה הוא כמה שכולל עצמו עם כללות ישראל, כי יש עולם הנקרא כל ישראל, והעולם ההוא שלם בלי שום פגם כי הכללות ישראל הם צדיקים כמו"ש ועמך כולם צדיקים, וא"כ אף שהפרטים הוטאים לפעמים, הכלות תמיד קיימים בקדושתם, והאדם מקשדר עצמו שם ונתקן בקדושה עליונה ואז יכול לעשות המצוה, ועוד יש עצה היות ששורש כל החטאים באים מכח עין הדעת שנתקללה האדם בל"ט קללות ומחם באה הוזהא לאדם, אבל כשאדם שומר שבת כהלכתו בל"ט מלאכות מתקן הל"ט קללות, ואז יפרדו ממנו כל הקליפות, וזהו שרמו מרע"ה כאומרו עצות הללו, אלה הדברים נרמו שמירת שבת כדרך שאבג"מ אלה הדברים מכאן לל"ט מלאכות ועצה השנית הוא תיבת כל ישראל ליהד ולקשר עצמו בכללות ישראל. (נועם אלימלך)

☆

ודי זהב, לעת עתה בזה הגלות היה די לנו שיהיה הבורא ית' משפיע עלינו זהב הרבה,

אוכל תשברו מאתם וכו', אוכל אם תתאו לאכול, תשברו מאתם, מהם בעצמם תשברו, ככסף, בתאוה היינו שתשגחו שלא תאכלו בתאוה, תשברו מלשון ועצם לא תשברו בו, ככסף מלשון נכסף נכספם, וגם מים את תתאו לשותות מים, תכרו לשון הכרה שתכירו שלא תשתו בתאוה, ואז ושתיתם.

☆

אלה הדברים פירש"י לפיכך מנה כאן כל המקומות שהכניסו ישראל לפני המקום בהן, ויל"פ עי"ד אאמו"ר וצוק"ל שמשנה תורה היא תשוב, שכך דרכו של תשובה לחזור ולהזכיר מעשיו למהר לבבו, וכל תשובה עם תורה הוא תשובה מאהבה, כענין הוא פתח לבנו וכו', ועי" תשובה מאהבה ודונוט נעשו זכויות, לכך מנה משה המקומות שהכניסו לפני המקום, למען יתהוו לזכויות ומעש"ם.

(דברי ישראל)

☆

אלה הדברים אשר דבר משה, אלה פוסל את הראשונים, שרמו להם בתוכחתו, שתכלית השב אל ה' שיפסול מעשיו הקודמים, וידע כי עדיין לא השלים חובתו לה, וכן דרך עובד ה' שפוסלים תמיד מעשיהם הראשונים, וזהו הוכיח מרע"ה את ישראל באמרו אלה, שיהיו בבחינת אלה פוסל הראשונים, והם הם הדברים שדבר משה אל כל ישראל.

☆

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, ברש"י שכנסם לכולם, י"ל דגם זה מן התוכחה, לזכאורה יאמר האדם מאי איכפת ליה להבריה אם אהיה רשע ה"ו, אמנם מבואר בזה"ק הדעוה"ז הוא כספינה על הים שיש עליה כמה אנשים ואחד נוקב הספינה תחת מקומו, הלא זה מוזיק לכל בני הספינה ולזה אמר משה אשר דבר אל כל ישראל, שתדעו שזה נוגע לכל ישראל. (אך פרי תבואה)

☆

אלה הדברים אשר דבר משה

בשבת בימי המצרים צריכים להיות יותר בשמחה

בפרשת בחקותי אז תרצה הארץ את שבתותיה וכו', הנ"ל ביונת הכתוב להורות גדול מעלות יום השבת בזמן הגלות, כשבא יום השבת יש שמחה לפני השי"ת יותר מבזמן שביהמ"ק היה קיים, דהשב"ק נעשה היחוד למעלה גם בזמן הגלות כי הוא קבוע וקיימא, ובימי החול כביכול גם הקב"ה בגלות, א"כ כשבא יום השב"ק יש לו להשי"ת שמחה גדולה שנעשה היחוד ויוצא מהגלות, אבל בזמן שביהמ"ק קיים היה היחוד נעשה גם בחול אלא שבשבת היה כמעלה יותר א"כ לא היה שמחה כ"כ, וזה פ"י אז בזמן הגלות תרצה הארץ את שבתותיה, הם השוברים המה לרצון לפני הקב"ה בשמחה גדולה כמו"ש רב לך שבת בעמק הככא, ימי המצרים בין י"ז בתמוז לט"ז באב המה עמק הככא, ואז רב לך שבת יום השב"ק בימי המצרים, הוא יותר גדול מכל ימות השנה, מפני שבימי החול גדול הצער, ולכן בשב"ק תרבה השמחה למעלה נמצא מזה ללמוד שיהיה כל אחד ואחד מבני ישראל ביום השבת בשמחה, כי עיקר הצער של בני"י צריך להיות על גלות השכינה שהיא בחול עמנו בגלות, אך בשב"ק שיש לשכינה הקדושה ג"כ שמחה, ממילא אף אנני יש לנו לשמוח ביום שב"ק, כי בזה אננו גורמים למעלה שמחה יותר להשי"ת ב"ה אם אננו בשמחה. (תפארת שלמה)

חבורת
יסודי התורה

שני התאחדות אברכים דקולג' יטב לב דיסאטמאר

מסכת סוטה

נתיסדה עיי כיק מרן רבנו עטיר שליט"א

במסגרת אילני ישראל - י"ג בעשר תשס"ז ליק

חכם עיניו בראשו!

שטייענדיג ביים אנהייב פון מסכת סוטה וועלכע איז
א גרינגע און גאר געשמאקע מסכתא

מאכט זיכער!

אז איר ענדיגט די מסכתא בשלימות

געדענקט!

דער שליסל פון הצלחה בלימוד התורה ליגט אין

דעם קביעות

נישט צו פארפאסען קיין איין טאג!

מאכט זיכער!

אז איר האלט מיט דעם שיעור

קול תפילה

אמרות קודש בעניני תפילה נאמרים
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

עיקר התוכחה הוא תפילה עבור בניי

אלה הדברים אשר דבר משה. על פי אשר קבלה בדיניו שמוטל על איש הפרטי העומד על עמו להוכיחם ולעוררם לשוב לה; לשמור שפתיו לדבר מישרים שלא לגרום ח"ו איזה קיטרוג בדבריו, ויכלכל דבריו במשפט שלא להזכיר שום מעשה רע ומגונה ח"ו, ובין דין לדין יבקש רחמים מהעוזר האמתי על עמי בית ישראל, כאשר ראינו מרבותינו זלה"ה כאשר עמדו להוכיח ולדרוש בשבת שובה וכדומה, הפכו פניהם בתוך הדרשה והתפללו לה' שיהא רעו"א לבל יתעורר על דבריהם איזה בלבול וקיטרוג ח"ו, כי לבב עמו ישראל שורש הטוב, ועל ידי דברי תוכחה יתעורר לבבם לטוב שיוכלו לקבל השפעות טובות ממקור הברכה. ולזה יש לרמו שכיין משה אדונינו בתוכחתו לעוררם לתשובה עלאה, ומינה כל חידון נפקין וכל השפעות טובות וישועות. וזה אלה הדברים אשר דב"ר, לשון הנהגה והמשכה לתשובה, כן דברי תוכחתו היה לעורר לתשובה, בכל זאת היה נזהר ונשמר שלא להזכיר בתוכחתו שום חטא ועון, רק הכל ברמו במדבר בערבה וגו', שלא לעורר קיטרוג ח"ו, בכדי שיהיו ראויים שיוכל להמשיך השפעות טובות וישועות ברחמים. (יודעי צינה)

תפילה לשם שמים

לתשעה באב, במדרש איכה בכו ישראל בכיה של תפלות (במדבר יא, י) וישמע העם בוכה למשפחותיו. והיכן בכו בכיה של ממש אחד ברמה וא' בבבל. ברמה קול ברמה נשמע. בבבל דכתיב (תהלים קל, א) על נהרות בבל. אמר הקב"ה לישראל בשכר אותה בכיה אני מכניס גליותיכם כה אמר ה' ממני קולך מבכי (ירמיה לא, טו). הכוונה אם מתפללים על עצמם אינו עולה למעלה כמ"ש (איכה א, ב) ודמעתה על לחיי כמ"ש האלשי"ך. אך כשאדם מתפלל על הש"י ואינו זוכר את עצמו אזי מגיע תפלתו למעלה מיד או כשיושב האדם בשלחה ומתפלל על גלות השכינה. וזה בוכה למשפחותיו היינו על עצמם וזה אינו כלום אך קול ברמה נשמע. דהיינו ברומי של עולם אימתי נשמע רחל מבכה על בני מאנה להנחם על בניה כי אינו פשיטא כשיש להם צער בוודאי אינה מתנחמת אך אף כשיש להם להבנים כל טוב מאנה להנחם עליהם כי אינו קאי על הקב"ה. על נהרות בבל שם ישבנו שישבנו שם בשלום כמו ישב יעקב. שנתישבו בגלות. גם בכינו בוכרנו את ציון זהו בכיה של ממש. ובוזה יש לפרש (שם א) איכה ישבה בדד. דהוא קאי אלשון עבר והול"ל איכה תשב בדד והלא עדיין היא בגלו'. אך הנביא מקונן על מקודם החורבן שהתורה והתפלות לא עלו למעלה כמ"ש בתד"א כל ת"ח שיושב ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו שכן נאמר (שם ב, יט) נוכח פני ה' וגו'. ובוזה יש לפרש כוונת הש"ס בד בדר ולא עוד אלא שמטפשים דהיינו שלומדים לברם ואין הקב"ה יושב ושונה עמו. וז"פ הש"ס (הוא"ר, י) שליש היום יושב וקורא ושונה. היינו הצדיקים בעת עמדם לומדים בתורה. שליש היום יושב ודן את העולם שהצדיקים מתפללים שלא יתגברו הקליפות והחיצונים עלינו. ושליש היום יושב ומחלק מזון לברואיו. היינו בעת האכילה הם נותנים צדקה ואז הקב"ה ג"כ עושה כזאת. וזה דקמתמה הנביא איכה ישבה בדד שהיו לומדים ומתפללים ולא היו נענים ע"כ שהיו לומדים שלא לשמה דהיינו ע"מ לקרות רבי ושאר תאוות העולם. רבתי עם היתה כאלמנה. שאין בעלה מודקק לה כלל.

(תפארת שלמה)

אסור לספר שיחה ולנהוג קלות ראש בכיה"כ בעמדנו לפני מלכנו אדון כל הארץ ית"ש, ואוי להם לרשעים הנוהגים קלות ראש אשר לא אימת שדי עליהם, ולא פחדו ומוראו על פניהם, ולא יבינו ולא יקחו משל, כי עברו א"י כתים וראו והתבוננו, כי בכל ארצות ההם המלכים כורעים על ברכיהם בבית תפלתם ועומדים באימה ובפחד ורעד, וכפיהם פרושות לאלהיהם מעשה ידי אדם, אשר לא יראו ולא ישמעו. אמנם אנחנו העומדים לפי מלך מ"ה הקב"ה חי וקים רם ונשא יתברך שמו ויתעלה זכרו, אליו כל דומיות ותהלות, עאכ"כ שיש לנו לעמוד לפניו באימה ביראה כפחד ורעד וברתת. ועל אותן היושבים בבית התפילה ומראין עצמן כעפים ואינו יכולין לעמוד, עליהן הכתוב אומר (ישעיה מ"ג) ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל, כל יומא לא לאי ובעידן צלותי לאי (עי' פתיחתא דאיכ"ר י), כל היום עומד בשוק לפני הפקיד או לפני לצוות אחד ואינו עיף, וכשעת התפילה אינו יכול לעמוד, ע"כ.

ספר חסידים (ס' מ"ח)

☆

הנה נמצא בספרים הקדושים אשר כל אריכות הגלות הוא בחטא הזה שמדברים בעת התפילה, ואפ"ל שזה כוונת הפסוק (תהלים ק"ז) תעו במדבר בישומון דרך, שהיינו הולכים מדרך הטוב לדרך עקוש ותועה, שמדברים בעת התפילה, ומחמת זה עיר מושב לא מצאו, אבל כשישבו מהחטא הזה אז יודיכים בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב, דבזכות זה יתקרב הגאולה שלימה ונבא לארצינו הק' ע"כ.

מכתב מהר"ד מבעלזא

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

163 Rodney Street • Brooklyn NY 11211 • Tel. (718) 302-6720 • Fax: (718) 486-2473

בט"ד

מודעה חשובה!

הננו בזה להודיע לכל אנ"ש שיחיו, שבמשך הימים אשר

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שוהה בעיר הנופש ניו העמפשיר

אפשר להתקשר ע"י הטעל.

917-378-3387

מרן רבינו שליט"א ישהה אי"ה בניו העמפשיר עד יום ב' עקב הבעל"ט

הנהלת הקהלה

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

שבת בשבתו

שבת היא תיקון פגם החורבן ועל ימי בין המצרים

אלה הדברים אשר דבר משה, עפ"מ ש"ז"ל (שבת ק"ח). כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר והאכלתי נחלת יעקב אביך. רומז כי שלשה הפטרות שאומרים בשבתות של בין המצרים הם דברי, שמעו, חזון, הרומז למה שאמרין חז"ל (א"כ"ר ב כ"ה) אשר במגילה איכה הקדים אות פ' לאות ע', כי אמרו בפייה מה שלא ראו בעיניהם, כי עיקר החורבן היה על ידי נביאי השקר, על כן הקדימו הפטרות דברי לשמעו וחזון, לרמוז שפגמו בדיבורים של שקר, והקדימו הדיבור ואמרו מה שלא שמעו ולא ראו. ובשבת קדש שהוא בחינת אמת, וכמו שאמרו ז"ל (שבת ק"ג): לא יהא דיבורך של שבת וכו', ואפילו עם הארץ אימת שבת עליו מלומר שקר (ירושלמי דמאי ד א), על כן שבת הוא תיקון על ימי בין המצרים. ולזה 'נחלת יעקב אביך', עולה 'דברי שמעו חזון'. ושפיר אמרו נותנין לו נחלה בלי מצרים דייקא, היינו שנתקנו ימי המצרים, ומביא ראייה מהאי קרא והאכלתיך 'נחלת יעקב אביך', העולה במספר הפטרות הנ"ל, ועל כן הל"ט מלאכות האסורין בשבת לפינן מן אלה הדברים (שבת ע). יען כי עיקר קדושת שבת תלוי בדיבור, וזהו אלה הדברים אשר דבר משה, היינו שהוכיח אותם העיקר על הדיבור לתקנו, כי ע"י פגם הדיבור היה החורבן כי 'איכה' הוא במספר 'אלה, וזהו אלה הדברים כנ"ל. (אמרי נועם)

טובים שמרומז על שמירת שבת קודש, וכל השומר שבת כהלכתו אפי' עז"ז כדור אנוש מוחלק לו, ושמירת שבת היא התשובה מעולה וקלה כדאינתא בהפייט של ש"ק לנוח בו ולשמוח בו בתענוג אכול ושתו כל עדת ישראל יעשו אותו ע"כ אמר אל"ה הדברים ר"ל עצות של שמירת שבת אשר דבר משה אל כל ישראל, ר"ל כקטן כגדול תוכל ל' קיימו, והבן. (ריב"ז הויב)

השבת היא השבת שבו יכנס לעוה"ב

רב לכם שבת בהר הזה, נ"ל דכ' הנועם אלימלך בספרו הקדוש, ודע כי השבת הוא שער שבו יכנס האדם לחיי העולם הבא הנקרא שבה"ג ואם לא קיים האדם השבת בעולם הזה אין לו שער שבו יכנס לעולם הבא כי השבת והעולם הבא שניהם נקרא שבת וז"ש ואת שבתותי תשמורו עייש"ה, וא"כ יש להשיג עולם הבא ע"י שמירת שבת, וידוע העולם הבא נקרא רב כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ועיין רש"י ואתחנן עה"פ רב לך, והנה הש"ך על התורה כ' בפ' רב לכם "שבת" אלו לא נתן לנו אלא מצות שבת דיינו, וכל זאת מרמז לנו הקרא רב לכם יש בכחכם להשיג "רב" היינו עולם הבא שבת לעתיד, "שבת" בהר הזה ע"י שביית שבת בעולם הזה. (זכור ושמו)

בשבת שום שליטה להיצה"ר והס"מ

ואת העם צו לאמר אתם עובדים בגבול אחיכם בני עשו היושבים בשעיר וייראו מכם ונשמרתם מאוד. יתבאר על פי מה שכתב בזוהר כי אותו יום תשעה הוא גבולו של יצה"ר ס"ם הוא שור של עשו וכשחל בשבת נדהה התענית למחר ואוכלים ושותים בו כי אז מחמת קדושת שבת אין לו שליטה ואין מתיראין כי ידוע שבשבת אינם חותמין שומר עמו ישראל כי שבת שומר ע"י באו"ח סימן רס"ז ובמג"א בשם הזוהר וכש"כ בשבת זה דאז חסדים מתגברים יותר למען להמית הדינים דמה"ט נקרא עת המנחה של שבת קודש רעוא דרעיון עת רצון כי בחול באותו זמן שולטים דינים ואז מכה קדושת שבת רחמים וחסדים גוברים ונעשה רעו א דרעיון וכ"כ שבת קודש זה שבימות החול שליטת הס"טא ובשבת לבל יהיה להם שום אחיזה גוברים רחמים וחסדים גדולים עד שישראל שמיין בשבת ההוא שמירה כפולה ומסופלת למקום עלינו, וז"ש ואת העם צו לאמר לדורות בזמן הגלות אתם רת"ת תשעה"אב מלכתא עובדים בגבול אחיכם בני עשו היינו ביום ט' באב כשחל בשבת קודש הנקרא מלכתא לאכול ולשתות בו ויראו מכם ונשמרתם מאד שמירה כפולה כאמור והבן כי נכון. (ייטב לב)

שבת היא תשובה מעולה וקלה לכל ישראל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו', וקשה לכאורה האיך הוכיח משה את ישראל על מעשיהם הראשונים, הא אסור לומר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים, ומסתמא דור דעה כזו היו עושין תשובה בכל עת ובכל רגע, והש"ת נתן לנו את תורתו ע"י משרע"ה ומסתמא הוא מלא עצות טובות לעבודת השם, אלא נ"ל דהנה אל"ה מורה על דינים קשים ר"ל ובאותיות אלו כפרו באלהי ישראל ואמרו אלה אלהיך ישראל, רק או תיות מ"י הוא המתקה להם, ועד"ז פירשתי שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, מרו"ם הוא דע"ת כדאינתא בסידור האר"י ז"ל, ע"כ אמר שאו מרום עיניכם לדעת העליון וראו מי, ב"רא הוא לשון רפואה כדאמרינן בגמ' עד שיבירא הפירוש עד שיתרפא, ר"ל מ"י הוא רפואה לאותיות אל"ה, ומאלה הדברים למדנו ל"ט מלאכות כדאינתא בגמרא וגם אל"ה הוא ר"ת "אות" היא "לעולם, או "לעשות" את "השבת", את "השבת" לדורותם, ורומז על ש"ק, כי הש"י ממכה עצמה מתקן רטיה כי היכי דתיבת אל"ה רומז על דינים קשים וצירופים קשים ר"ל "הכבדתי" את "לבו, כמ"ש בפ' בא עיי"ש עכ"ז אם איש הישראלי שב בתשובה עושה צירופים

חלק מהוצאות הגליון נתנדב על ידי

ואחיו ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והנעלה
מוה"ר **אברהם יודא ראזענבערג** הי"ו
מנכבדי קהילתינו הק' וויליאמסבורג יע"א

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר
מוה"ר **יצחק ראזענבערג** הי"ו
ס. ראה"ק דקהל יטב לב ד'סאטמאר

לעילוי נשמת אביהם

הרה"ח ר' **צבי בן הרה"ח ר' יצחק ז"ל**

נלב"ע תשעה באב תשנ"ה לפ"ק
ת. נ. צ. ב. ה.

Kolel Atzi Chaim
Tzedukes
Reb Meir Baal Hanes

כולל עצי חיים
לצדקת
רבי מאיר בעל הנס

ב"ה

תושבי קרית יואל

די יערליכע אקציע

לצדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

וועט אי"ה פארקומען

שב"ק פר' כי תצא הבעל"ט

- פרטים יבואו -

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

הדברים שנאמרה בבחי' זה הדבר ושכינה מדברת מתוך גרונו, ע"כ לא הזכיר החטאים בפירוש מלפניו יתי והזכיר רק ברמו, ורמו רק שורש הקדושה אשר בעבירה כי עשו תשובה על כל החטאים האלו, וכמ"ש בתרגום יונתן ודי זהב וכו' וכפר לון על עגל הזהב (דברי יואל)

☆

הי אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם. פירש"י אמרו לו משה אתה נותן קצבה לברכתנו וכו' אמר להם זו משלי היא אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם, ויבואר לפי מ"ש המפרשים כי בשעה שאדם מברך לחבירו יש לחשוש מפני המקטריגים שיעכבו שפע הברכה, אך כתבו כי חשש זה אינו רק בברכת בשר ודם, אבל בברכה הבא מאת הקב"ה אין לחוש כי בכל מקום שהשכינה מצויה אין שטן ואין פגע רע עי"ש, אולם מצינו עצה טובה להנצל מידי המזיקין אף בברכה הבא מבשר ודם, והוא מ"ש חז"ל כל מיילי דצייר וחתים וכייל ומני לית לן רשותא למישקל מיניה, היינו כל דבר שהוא מדוד ומנוי וכל דבר שהוא קשור וחתום אין להם למזיקין רשות לשלוט על זה, והוא הביאור דבניי שאלו למשה למה נתן קצבה לברכתו והרי מפי הקב"ה נתברכו בלי גבול וקצבה, אמר להם זו משלי ובברכת בשר ודם יש חשש מן המקטריגים שיעכבו שפע הברכה, ומן ההכרח לתת מספר וקצבה לברכתו שיהי דבר המדוד והמנוי, אבל הקב"ה בעצמו אין שטן ואין פגע רע, וע"כ יכולה הברכה שתבא בלי מספר ובלי קצבה.

(ברך משה)

מוכיח אדם אחרי חן ימצא, ונראה בהקדם דברי היש"מ לפרש הכתוב יאר הי פניו אליך ויחנך, עפ"י שדרשו חז"ל ברכת יברכך הכוונה שיהיו כשרים וצדיקים, א"כ לפי"ז לכאורה הוי נהמא דכסופא כיון שיהיו צדיקים שלא בעמל ויגיעה, וידוע דבנהמא דכסופא מתבייש פנים נגד פנים, ולכך אין להביט בו, אך באהבה החנות נהמא דכסופא ליכא כמו בן המטיב אצל אביו, ולכך אמר יאר הי פניו אליך יביט בך בפנים מאירות כדאיתא במדרש, ומעם לזה ויחנך היינו אהבה החנות ע"כ, והנה במזכה את הרבים דאמרין שאין חטא בא על ידו וינצל עי"ז מהעבירות א"כ שוב הוי כל עבודתו שלא בעמל ויגיעה דהא אין חטא בא לידו, וא"כ מה הרויח בשכרו עי"ז הוי נהמא דכסופא, וע"כ ג"כ כנ"ל דנתברך באהבת החנות ונהמא דכסופא ליכא, ומשו"ה מוכיח אדם אחרי, מי שמוכיח לרבים ואין חטא בא לידו, וע"כ חן ימצא דעל ידי החן נהמא דכסופא ליכא.

(עצי חיים)

☆

אלה הדברים אשר דבר משה לכל ישראל. ויובן לפי דברי הרה"ק מראפשיץ ז"ע שאין שום קטרוג חטא יכול לבוא לפני כסא הכבוד מחמת קדושתו, ואמר בשם הספרי מוסר שבמקום שמכריזין החטא מובלין אותו העולם כמה וכמה מבילות, ולכן בודאי לא יכנס החטא לפניו ית"ש רק שורש קדושה הנמצא בעבירה כגון שע"יז יכול לעשות תשובה וגדולים בעלי תשובה, ולכן נכנס הקטרוג פלוני עשה דבר שיש בו תקון תשובה כך וכך ע"כ, ובהו א"ש שבפסוק ראשון אלה

אלה הדברים אשר דבר משה וגו' בעבר הירדן וגו' הוא"ל משה באר את התורה הזאת לאמר. ויתבאר כי כבר נודע מה שכתבו המפרשים כי הרוצה להוכיח חבירו יבאר איזה פסוק וילבש בתוך הדברים דברי מוסר, על דרך שנותנים לתנוק סמי רפואות, אם יתנו לו הסם לכד לא יקה, בלתי אם מעורב הסם ההוא בתוך צפיות דבש, על ידי זה יאכל גם הסמי רפואה, והוה הרמוז בדברי הכתוב אלה הדברים אשר דיבר משה לכל ישראל, וכיון שרצה משה שיכנסו הדברי כיבושין באזני בניי, על כן הוא"ל משה לבאר את התורה הזאת היינו לפרש התורה, כדי לאמר הוא אמירה של מוסר, כי עי"ז יכנסו באזניהם גם המוסר וישוכו מדרכם הרעה.

(ייטב לב)

☆

אלה הדברים אשר דבר משה וגו'. ובמדרש זשי"ה מוכיח אדם אחרי זה משה וכו'. ויש לבאר הדנה איתא בגמ' כשאדם בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי, כי השי"ת מקור הטוב רוצה להטיב לכל עמו ישראל שלא יחסר להם שום דבר, ואם אדם עובר עבירה חיו ומלך במשפט יעמיד ארץ, לא די שציער וחבל בעצמו נוסף לזה שגם השכינה כביכול שרויה בצער, והוה כוונת המדרש מוכיח אדם אחריי, שמשא הוכיח את בניי לאמר שלא בשבילם לכד אלא רק אחריי בשביל השי"ת ג"כ שלא יגרמו במעשיהם לענוש אותם, אשר עי"ז יגיע הצער גם להשי"ת.

(קדושת יו"ט)

☆

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל. איתא במדרש זשי"ה

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על מרתת הקודש

חודש אב

הר"ר עמרם כהן שליט"א

המלמד: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה משה אפרים שטיינמעץ הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה משה יוסף ווערטרהיינער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה העניך פריעד הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה אפרים שטערן הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה שמעון זאב הערשקאוויטש הי"ו

המלמדים:

הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה יואל בר"ד ראזענבערג הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה חיים בניציון ליבערמאן הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה ישראל שטערן הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה מרדכי רובין הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה משה ברילל הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה זעליג אינדיג הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה אהרן יובתן ראזענטאהל הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלה ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

אלה הדברים אשר דיבר משה

קוראו הפיתקא נתפעל ושאל מי הוא האיש הזה, כי ראה בשמו אור גדול של מצוה שעשה עד שחשב שהוא צדיק, ונודע אז כי באותו רגע היה עוסק הלז לשמח חתן וכלה, כי ראה שלא רצה החתן ללכת לחופה כיון שהכלה לא היתה ביכולתה לקיים מה שהבטיחה, והאיש הזה נתמלא לבו רחמים עליה כי היתה יתומה ועניה, ובפרט שהיתה בת תלמיד חכם, ופיזר כל ממנו כדי שלא תתבייש, ואז הלכו לחופה בשעה טובה, והאור שזכה ע"י מצוה זו היה מאיר כל כך עד שהרה"ק מלובלין לא ראה עליו שהוא כלי ריקן, ובזה מובן מה שאמר משה "הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם" ופרש"י שהם ניכרים לכם, שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט, ואם הגון הוא, אבל אתם מכירים בו שאתם גדלתם אותו, ע"ל, וצ"ב האיך יתכן שמשה רבן של הנביאים לא ידע ברוח הקודש אם צדיק הוא או לא, אכן לפי הנ"ל אתי שפיר ודקדק בלשונו "ש"אם בא לפני מעוטף בטליתו" דהיינו אור המקיף של מצוה, ואיני יודע אם הגון הוא זה כי אולי עשה איזה מצוה גדולה וחשובה לפי שעוה. (חיים ושלום)

ובניכם אשר לא ידעו ה'יום טוב ורע

שמעתי מפי הרב ר' אברהם לאנדמאן ז"ל מסטרעליסק, שבצעירותו נכנסו הוא ואחוזת מרעהו, אברכים צעירים, אל הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע, לבקש על נפשם שלא יפלו ברשת הצבא, כי אז היתה גזירת המלכות שכולם צריכים לשרת בצבא, וכידוע היה הדבר כרוך בהרבה נסיונות, וענה להם הרב שאביו הרה"ק השר שלום זי"ע אמר בשם הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע דכש"אדם מישראל אינו מקלקל הצלם אלוקים אשר עליו, אינו צריך לירא כלל מעול המלכות, ופירש בזה את הפסוק "ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע", כלומר שאין מערבים טוב ברע, רק המה בבחינת כולו טוב, "המה יבואו שמה ולהם אתננה והם ירשוה", והוסיף שבספה"ק איתא דכאשר ישנה גזירה קשה על ישראל, עומד אליהו מלאך השלום ומתחנן לפני הקב"ה שיבטל הגזירה, ושישלח אותו לבשר להם בשורה טובה שהגזירה בטילה, ולכן הר"ת מארבע תיבות הללו אשר לא ידעו ה'יום הוא "אליה", להורות שאליהו מתחנן ומבשר שאנשים הללו אשר לא ידעו טוב ורע כנ"ל אין נכללים בהגזירה, וסיים הרב מסטרעליסק את סיפורו, שדיבורים הללו עשו רושם בשמים, ואף אחד מבני חבורה זו לא נלקח לצבא, ובדומה לזה שמעתי כי פעם בישרו להרה"ק מהר"י מבעלזא בשורה לא טובה, כי גזירה יצאה לקחת אברכים לצבא, והשיב: איני חושש מזה כלל, כי אליהו הנביא לא גילה לי זאת. (תולדות אלעזר, פאלטי שאן)

פעם אחת ביקש הרה"ק בעל "אוהב ישראל" מאפטא זי"ע את משמשו בקודש שיביא לו הרבה ניירות, כי הוא רוצה לכתוב הרבה מכתבים לכל עיירות וקהילות ישראל שלא יתנו יותר כסף להיושבים באר"י בעיה"ק טבריה, שכן הם אוכלים יוך (מרק) בימות החול והם מתענגים על חשבון דרי חוץ לארץ, אחר כך ביקש ממנו שוב הרה"ק מאפטא שיביא לו עוד הרבה ניירות יותר ממה שאמר לו קודם לכן ורוצה לכתוב לכל עיירות וקהילות ישראל שיתמכו ביד רחבה לישוב היהודים בעיה"ק טבריה, ואפילו מי שדחוק לו פרנסתו יתן הרבה מעות, כי הם יושבים שם על התורה ועל העבודה, והתורה שלהם יקרה לפני הקב"ה יותר משלנו, ושאל אותו מעיקרא מאי קסבר ולכסוף מאי קסבר, ומה ראה לחזור על דבריו, ענה לו הרה"ק מאפטא זי"ע: הנה כי בן מצינו בתורה הק' שבטרם הוכיח משה רבינו את עם ישראל, פירט להם את כל העבירות והחטאים שעשו, ולמה עשה כך, אלא שם יבוא מקטרג וירצה לקטרג על עם ישראל, יגידו לו שכל מה שיש לך לומר כבר נאמר ע"י משה רבינו בתוכחה, ואין להם יותר מה להגיד, וכמו כן - סיים הרה"ק מאפטא - מי שירצה לקטרג על הכולל בטבריה, ידע שכל מה שיאמר כבר נאמר על ידי, כי כבר פירטתי את הכל. (יהי אור)

אל כל ישראל

אברך אחד בא להרה"ק ה"תפארת שמואל" מאלכסנדר זי"ע בתחילת נשיאותו, אחר הסתלקות הרה"ק ה"ישמח ישראל" זי"ע, ובעת נטילת שלום עלה במחשבתו כי בביאתו לרבו ה"ישמח ישראל" זי"ע, כאשר הביט בצורתו הק' הרה"ק בתשובה, והלוואי שיזכה כן גם עתה, בשב"ק פתח ה"תפארת שמואל" זי"ע לומר תורה בפרשת השבוע, ואמר: כתיב "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל", וקשה משום מה היה צריך משה רבינו ע"ה לדבר דברי תוכחה, הלא מי לא ישוב לה' אם הביט בצורתו הק' של רבי כזה, אור פני משה, אכן י"ל שמשנה רבינו ע"ה הביט עד סוף כל הדורות, ופעל זאת לדורות הבאים אשר אפילו אם לא ישונו כהביטם בפני רבם, מ"מ ידבר אליהם דברי כיבושין ותוכחות, שעכ"פ ישונו ע"י דיבורו, וזהו "אלה הדברים אשר דבר משה", כי כל מנהיג הדור נקרא משה על דרך משה שפיר קאמרת, "אל כל ישראל", עד סוף כל הדורות. (תפארת

ישראל)

וידועים לשבטיכם

ידוע העובדא שפעם אחת הביאו לפני הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע פיתקא של בעל עגלה עם הארץ וריק, ובעת

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדו תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאנו ע"ד המסורה לנו מרבנות"ק על טהרת הקודש

פרשת דברים

מו"ה נתחנן שלאגער הי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה ברוך יחיאל כייעם הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מתחן בסתר הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה שלמה יודא שטיינמעץ הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה מאיר זאב פרידריך הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מוה"ר שמעון ישראל שטיינמעץ הי"ו

המלמדים: הר"ר חיים הירש שליט"א
הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה שלמה יצחק איידליס הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה יצחק קלמן גייטשאדט הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה מרדכי יצחק מאשקאוויטש הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
הר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה ישראל מאיר יושע מיטעלמאן גי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

הר"ר חיים לייב זילבערשטיין שליט"א

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה אפרים אליעזר פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה מותתי דוב האלענדער הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מוה"ר יואל ברי"א פישער הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

כמר דוד בר"מ מיטעלמאן הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה שמואל דוד מאשקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מו"ה גיסן אליעזר פראנצויז הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה אברהם ישראל אלטר וויינשטאק הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה נרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

חמשה דברים נאמרו בקרומית של קנה אין שוחטין בה ואין מלין בה וכו' (משום שכשרוחקין אותם, קיסמין ניתוין ומפרשים הימנה ואינא סכנתא, רש"י ט"ז) והכי קאמר ליה השי"ת ליהושע מול את בני ישראל בחרבות צורים אבל לא בקנה סוף, עיי"ש, והדברים תמוהים דאדרבה איפכא משמע מלשון מול סוף וכבר תמה כן בהגהת בעה"ט. והיה אפשר לומר דלכאורה הוי פירוש המסורה כפשוטו דמשה רבינו הוכיחן כל כך על שהוצרכו להימול שנית כי כל העם הילודים במדבר לא נמולו וע"כ בא לרמוז מול סוף כאמור לעיל, וטעמא שלא נימולו הוא, מפני שלא נשבה להם רוח צפונית ואיכא סכנה בדבר, ואין לומר דשלוחי מצוה אינן ניווקין דהא הוי כמו שכ"ח היוקא, וכמו כן בהא דאין מלין בקרומית של קנה הרי טעמו הוא משום דקסמין נבדלין ממנו, ולכאורה הא שלוחי מצוה אינן ניווקין, וכ"ש בעידנא דעסיק ביה וצריך לומר דהא נמי הוי שכ"ח היוקא, נמצא דשני ענינים הנוכרים לעיל עולם בקנה אחד.

☆

ותקרבון אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישבו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבוא אליהן. וברש"י ז"ל בערבוביא ולהלן במתן תורה הוא אומר ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וקנינכם ותאמרו הן הראנו וגו' אותה קריבה היתה הוגנת, ילדים מכבדים את הזקנים וכו'. יש לפרש הכוונה בהזכרת אותה קריבה הוגנת כאן בהתוכחה, דהנה יש לדון את אותה קריבה של קבלת התורה לטוב ולרע, דמה שכיבדו את הזקנים לא היתה מחמת כבודם של זקנים אלא בגלל עצלותם של ילדים, ואילו זיוותם לשמוע את דבר ה' לא היו מכבדים את הזקנים, כי במקום שיש מצות ה' אין חכמה ואין תבונה וכו', אבל אה"כ כשחפצו ליכנס ולירש את הארץ, ורצו אל משה בערבוביא לבקשו שישלח מרגלים ולא הקדימו זה לזה כי חשבו דכל המוקדם מוקדם לברכה, בזה נתגלה למפרע דמה שנהגו כבוד בשעת מתן תורה היה רק מחמת עצלות ולא מחמת כבוד הזקנים. והוה שאמר להם משה אותה קריבה היתה הוגנת כך דנתי אתכם מתחילה לזכות אבל עתה ותקרבון אלי כולכם בערבוביא, מזה למדתי דגם אותה קריבה לא טובה היתה.

(כתב סופר)

במדרש פליאה הרוצה לידע שפנחס זה אליהו יראה מאלה הדברים, והיא פלאי. והנל"פ עפ"י מה שהקשה בליקוט ראובני (פר' פנחס) איך אליהו מעיד ברקיע על מעשה בני אדם, והלא הוא רק עד אחד, והתורה אמרה על פי שניים עדים יקום דבר, ות"י בס' שמנה לחמו עפ"י דברי הוזה"ק (פר' אחרי) שבשעה שהרג פנחס לזמרי פרחה נשמטו ונכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, וכיון שפנחס זה אליהו א"כ הרי יש לו שתי נשמות של שני בני אדם, ומשום כך יכול הוא להעיד ונחשבה עדותו כעדותם של שניים. אכן ת"י זה הוא רק להסבירם שאליהו הוא פנחס, אבל אם אליהו אינו פנחס שוב קשה בקושיא הנ"ל איך אליהו מעיד והלא אינו אלא עד אחד. והנה את הדין הזה שצריכים להיות שני עדים מקרא מפורש הוא בספר דברים "על פי שנים עדים יקום דבר", ובוה יובן דברי המדרש הרוצה לידע שפנחס זה אליהו יראה מאלה הדברים, דהיינו מפסוק שנאמר בספר דברים "על פי שנים עדים יקום דבר" וממילא קשה איך אליהו מעיד יחיד, אלא ע"כ צ"ל שאליהו הוא פנחס ולכן נחשב כשני עדים.

☆

וחצירות ודי זהב. ופרש"י וחצירות במחלקותו של קרח ודי זהב הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם וכי והקשו המפרשים אמאי הקדים המאוחר ואיחר המוקדם שהרי מעשה העגל היה קודם מחלקותו של קרח. אמנם י"ל דהנה גבי העגל אמר משה התנצלות על ישראל לי ציית ולא להם דאמרת אנוכי ה' אלוקיך בלשון יחיד, אבל ע"י מחלקותו של קרח שטען ומדוע תתנשא על קהל ה' שכולם שמעו מפי הגבורה אנוכי ה' אלוקיך א"כ נתעורר שוב חטא העגל ולכן הוכיחם מוקדם על מחלקותו של קרח. ועפ"י ל"פ המדרש בפרשתן ה"ד אלה עשית והחרשתי דמית היות אהיה כמוך אוכיחך ואערכה לעיניך, ר"ל אלה עשית במעשה העגל שאמרו אלה אלוהיך ישראל, החרשתי בהתנצלותו של משה לי ציית ולא להם, אבל דמית היות אהי כמוך ר"ל בחטא קרח שאמרת שהנני כמוך כי כולם שמעו מפי הגבורה אנוכי ה' אלוקיך א"כ שוב נתעורר עון העגל לכן רק אז אוכיחך ואערכה לעיניך.

☆

מול סוף. ובבעל הטורים איתא ב' במסורה הכא מול סוף, ואידך ושוב מול את בני ישראל שנית. ומפרש לה ע"פ מה שארז"ל

לעילוי נשמת הרה"ח ר' ניסן לעווי ז"ל
ב"ר אפרים משה ז"ל

תנצבה

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין כפיה לקיים הדין

ואצוה את שופטיכם (דברים מז א.)

בכתובות (שם) דהקשה לדיך דפריעת חוב אינו אלא מצוה אמר לא ניהא לי למיעבד מצוה מאי, ואמרי עלה דכופין אותו כדאמרי' באומר לולב איני עושה שכופין אותו עד שתצא נפשו, וא"כ גבי הודאות והלואות כופין אותו משום דשליחותיהו דקמאי עבדינן, וא"כ הוא הדין דכופין אותו בגט לקיים את המוטל עליו, עכתו"ד, העולה מד' הקצות דסבר דכפיה לקיים מצוה הוא דין דווקא בבי"ד, ורק לדון יכול אפי' יחידי מה"ת.

אמנם הנתיבות (שם סק"א) חולק על דברי הקצות וס"ל שכל אחד יכול לכופו את חבירו לקיים מ"ע כמו שיכול לכופו לאפרושי מאיסורא אפי' מי שאינו בכלל בי"ד, כדמוכח בבב"ק (כה.) גבי נרצע שכלו ימיו דיכול רבו להכותו כדי להפרישו מאיסור שפחה אע"פ שאינו בכלל בי"ד.

וכן בתרומת הדשן (שאלה ריח) הביא ג"כ ראייה זו וז"ל: הא קמן כל מי שהוא תחת ידו של אדם ורואה בו שעושה דבר עבירה רשאי להכותו ולייסרו כדי להפרישו מעבירה ואין צריך להביאו לבי"ד, דאל"כ גבי נרצע אמאי רשאי האדון לחבול בו יביאנו לבי"ד.

ובמשוּבב נתיבות השיב הקצות על השגת הנתיבות ותמה עליו דלפי שיטתו נמצא שהדיוט בעלמא יכול לכופו אגיסא במקום שכופין להציא, וזה וודאי פסול מדאורייתא אם הדיוט כופה על גט והוי גט מעושה, ואע"פ דמצוה ליתן גט, אפ"ה לפנייהם ולא לפני הדיוטות ודייקא משום דשליחותיהו דקמאי עבדי' מותר לבי"ד לכופו אבל הדיוט לא, ומה שאמרו בנרצע שכלו ימיו שרבו יכול לכופו להפרישו משפחה כנענית היינו להפרישו מאיסור, אבל לכופו לקיים מצות עשה לזה צריך בי"ד דוקא, וגם להפרישו מאיסור ביחיד אינו אלא הכאה בעלמא, משא"כ בי"ד מכין עד שתצא נפשו, דבאיסורא לא אמרי' מכין עד שתצא נפשו, שהרי רק בג' דברים אמרי' שמותר להצילו בנפשו, ומזה הוכיחו בעלי מוסר הראשונים דעשה חמירא מל"ת דבעשה מכין עד שתצא נפשו, וזה וודאי אם כבר עבר על העשה אין

בסנהדרין (דף ט:) ואצוה את שופטיכם, אמר ר' יוחנן אזהרה לדיין כנגד מקל ורצועה תהא זריו וגו'.

דדברי האחרונים איכא מבוכה בדיני כפיה לקיים הדין כגון פריעת בעל חוב, דנפסק בשו"ע חו"מ (סי' צו סעי' ט) שפריעת בע"ח מצוה ומכין אותו עד שתצא נפשו כדי לקיימה, וכן בכפיה לקיים מצות דתניא בכתובות (פג.) בד"א במצות ל"ת אבל במצות עשה כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו, אם לכפיה זו צריך דייקא בי"ד, או שכל אדם יכול לכופו על כך אפי' מי שהוא אינו בכלל בי"ד.

הנה הקצוה"ח (סי' ג' סק"א) מביא דברי הרמב"ם בפ"ב מהל' סנהדרין (הל' י') שכתב מותר לאחד לדון מן התורה שנאמר בצדק תשפוט עמיתך, ומדברי סופרים עד שיהיו שלשה, עכ"ד. והקשה דבסוגיא בהחובל (פד:) משמע דאפי' דאפי' בדיני ממונות בעינן תלתא מומחין מן התורה, וכן בהמגרש (פח:) בעובדא דאביי אשכחיה לרב יוסף דיתבי וקא מעשה אגיטי (פירש"י כופה איש להוציא את אשתו בדין), א"ל והא הדיוטות אנן ותניא לפנייהם ולא לפני הדיוטות (פירש"י שאין מומחין אלא סמוכין ואין סמיכה בחו"ל), א"ל אנן שליחותיהו קא עבדינן (פירש"י שליחותיהו דבני א"י) מידי דהוי אהודאות והלואות דאמרי' בסנהדרין (ב:) גבי הודאות והלואות דאנן שליחותיהו דקמאי עבדינן, ומשמע דלולי זאת אין בדינו לדון דיני הודאות והלואות, ע"כ כתב הקצות עפי"מ שמבואר בד' התוס ריש פ"ק דסנהדרין דאפי' אי נימא דמה"ת סגי בחד לדון, אבל עכ"פ בדיני כפיה ודאי צריך מומחין, ומבואר שם דנהי דהדין יכול להיות עפי"י יחיד הדיוט אבל לכופו ודאי בעינן מומחין משום דאשר תשים לפנייהם דמינה ילפי' אלו כלי הדיינין קאי אשבעים זקנים, ולהכי שם בעובדא דיתבי וקא מעשי אגיטי באלו שכופין להוציא, א"ל אביי והא אנן הדיוטות ואין בדינו לכופו אותו לקיים את המוטל עליו, וע"ז א"ל אנן שליחותיהו עבדי' מידי דהוי אהודאות והלואות, והיינו למ"ד שעבודא לאו דאורייתא הרי אין הפריעת חוב אלא מצוה, ואמרי'

להוציא ממון מיד המוחזק בו, ובכלל זה להוציא אשה מיד בעלה, כל הכפיות נקרא משפטים וכתוב לפניהם ולא לפני הדייטות, אבל לפגוע בעוברי עבירה לא נכלל בכלל זה. וכעין דבריו מבואר גם בשערי ישר (שער ו' פ"ה) דרך באיסור יש כח לכל אדם להפריש מאיסור, אבל בענין משפטי אף שגם בזה עושה איסור מי שאינו מקיים דין המוטל עליו, מ"מ באיסור כזה לא ניתן הכח רק לדיינים מומחים לכוף לקיים דין התורה ולאפרושי מאיסורא, וילפי" מקרא דלפניהם ולא לפני הדייטות.

והנה הפמ"ג (פתיחה כוללת לארץ ח"ר סק"ח) הביא בשם התבואות שור דהא דבמצות עשה מכין אותו עד שתצא נפשו כמו סוכה ולולב הוא רק מדרבנן ולא מדאורייתא. אמנם מדברי הקצות מבואר שהוא מדאורייתא, שהרי הביא ראייה דבעובר על ל"ת אין מכין אותו עד שתצא נפשו כדי להפרישו, דלא אמרו ניתן להצילו בנפשו אלא ברודף אחר נערה המאורסה, ובשאר איסורין לא ניתן להצילו בנפשו כדי להפרישו, וא"כ מוכח דהא דמכין אותו עד שתצא נפשו הוא דין דאורייתא, דאי הוי רק דרבנן ליכא ראייה מהא דשאר איסורין לא ניתן להצילו בנפשו שהרי הוא מדא"ל.

והאחרונים מביאין ראייה דהוא דין דאורייתא דאיתא בגמ' ר"ה (דף ו.) יקריב אותו מלמד שכופין אותו וכו', ובתוס' שם בד"ה יקריב וכו' כ' דכל מ"ע נמי כופין כדאמר בהכותב מכין אותו עד שתצא נפשו, והא דאיצטריך קרא משום דסלקא דעתין שאין כופין כאן משום דכתיב לרצונו, ע"ש. הרי מבואר להדיא דהדין כפיה הוא דאורייתא שהרי הקשו א"כ למה לי קרא מיוחד בקרבנות, ואי הדין דמכין אותו עד שתצא נפשו הוי רק דין דרבנן הרי אין שום קושיא אמאי בעינן קרא, וכן מהא דתניא בסנהדרין (נ"ח) כהן גדול העובר על עשה ועל ל"ת הרי הוא כהדייט לכל דבריו להלקותו בבי"ד של שלשה.

וכתב היד רמ"ה דלענין עשה ולא תעשה דנין אותו כהדייט להלקותו בשלשה כדתניא אבל במצות עשה כגון שאמר לו עשה סוכה ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו, עב"ד, ולכאורה הלא בגמ' התם ילפי' לה מקרא, ומזה מוכח דהדין דמכין אותו עד שתצא נפשו הוא דין דאורייתא, אמנם אכתי יש מקום בראש לעיין מהיכן מקור דין זה שיש תורת כפיה על מצות.

עונשין אותו, אלא קודם שקיים העשה מכין אותו עד שתצא נפשו בכדי לכופו לקיים העשה, ובשאר איסורי ל"ת אינו ניתן להצילו בנפשו להפרישו מאיסור נבילות וטריפות, עכת"ד.

ובאמרי בינה (דיני דיינים סי' ט') כתב על הוכחת הקצות מגט שמשם ראייה דבכפיה בעינן בי"ד מומחין, שזה יש לדחות דלענין גט הוי כתלווה ויהיב דלא מהניא באונס וא"כ אין היחיד יכול לכופו, ורק בבי"ד שאם הם יכופו אותו ליתן גט כשר אע"פ דאכתי איכא למימר דהוא הוי באונס דכמאן דלא עביד דמי, מ"מ כיון דאיכא מצוה לשמוע דברי חכמים מהני הרצון ע"י האונס וזה לא נמסר רק לבי"ד, דאין הרצון שע"י אונס כל אדם נחשב לרצון, אבל אכתי שפיר איכא למימר דבדבר שלא צריך רצון יכול אחד לכוף את חברו כמו בלולב, עיי"ש.

וכן כתב האור שמח בהל' ממרים (פ"ד ה"ג) לחלק בין גט ושאר מצות עשה, ומסיים דזה נראה לו גדר נכון ואמיתי, אף שהקצות ובמשו"ב לא כן ידבר, ע"ש.

וכן מעיר שם באמרי בינה על הראייה מנרצע שלגבי אפרושי מאיסורא יכול גם יחיד לכוף, גם משם אין ראייה דאיכא למימר סברא דמשום שהוא גרם לו במה שמסר לו השפחה ועשה זה האיסור אח"כ בביתו וברשותו שפיר יכול לכופו, אבל אכתי ליכא למשמע מינה דכל אחד יכול לכוף את חברו לאפרושי מאיסורא.

ובשו"ת חת"ס (ח"מ סי' קעז אות ג') מבאר דיש ב' מיני מצות שכופין עליהן, חוקים, ומשפטים, וקיום חוקים ומצות כל ישראל ערבים זה לזה, ובי"ד שלמטה לאו דוקא בי"ד אלא כל אדם מיישראל קטן וגדול, ואין בין בי"ד ובין כל איש מיישראל שיכול למחות ולפגוע בעוברי עבירה ולא כלום, ובית דין שהזכירו בכל מקום לישנא בעלמא הוא, ואורחא דמילתא שיש כח בידם, כמו דאמרי' קטן אוכל נבילות בי"ד מצווין להפרישו, וכמו במילה קטן בי"ד מצווין למולו, ודבר זה מוטל על כל ישראל, ובי"ד שליחותייהו דיישראל עבדי, שנתמנו שלוחא דיישראל ועי"ז נפטרו כל אחד ואחד להשגית, כי העמידו גברא בחריקהו, וכל זה בחלק חוקים ומצות, אך משפטים הוא הכולל שני דברים, א' לעשות משפט כתוב שקצבה תורה, למחלל שבת כך, ולהורג נפש כך, ולעובר לאו כך, וכל דבר שקצבה תורה עונשו, אחר שכבר עבר אין דמו מסור כי אם ביד בי"ד מומחין, וחלק השני,

לעילוי נשמת הרה"ח ר' שמעון דאסקאל ז"ל

ב"ר שניאור זלמן ז"ל

נלב"ע ז' מנחם אב

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

מיסודם של רבותיהם לזית סגנון סאטמאר

נוסד בשנת תרס"ט ע"י מרן רבותיהם בעל עצי חיים ז"ע - ונתחדש אורה ע"י מרן רבותיהם בעל ברך משה ז"ע
בחדות והמשכת ב"ק מרן רבנו הגה"ק שלוש"א - כ"ק הגה"ק רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א, נשא הכולל

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

התודה והברכה

ביקרא דאורייתא, נביע בהני שורתא, ברכת הודאה, מעומקא דליבאה,
קדם אנשי שלומינו היקרים אחים לדעה שיחיו
חברי ק"ק יטב לב ד'סאטמאר מאנסי יע"א

אשר השתתפו בגוף ובממון במגבית השנתית לטובת כוללנו הק' והמעטירה

בברכה מיוחדת יתברכו בברכה מרובה, הני תלתא צנתרי דהרבא,
אשר התמסרו למענינו בהתמסרות עצומה ונפלאה, בכל עת ובכל שעה

מוה"ר יהושע וואלף שווארץ הי"ו

מוה"ר מרדכי דוב ניהאזער הי"ו ומוה"ר נפתלי ווייס הי"ו

על אשר השליכו עצמם מנגד לחזר על הפתחים ולהתרים את אחבי"ו להחזקת כוללנו

בברכות כפפליים, יתברכו במלוא חפניים, הני תרי עסקנים נאמנים, שמם מהללים ברננים,

מוה"ר משה יצחק לאנדא הי"ו ומוה"ר משה יוסף אשכנזי הי"ו

הן המה אשר הי' לנו לעזר בלב ונפש בעריכת המסיבה המפוארה לטובת כוללנו הק'

הנה כי כן יבורך האי גברא יקירא, עשה צדקה וחסד תדידא,

מוה"ר יואל פרידמאן הי"ו משמש דקט"ל

שעמד לימינינו הכן ונאמן לכל צרכינו

הברכה אחת היא להני אנשים יקרים, אהובים וברורים, שמם מפארים

מוה"ר יואל בערקאוויטש הי"ו מוה"ר יעקב יחזקי' בערקאוויטש הי"ו

ומוה"ר יעקב אלי' טורנהיים הי"ו

על אשר עזרו לנו בכל עניני הפרינסג למען המסיבה

ברכת הודאה, נביע מעומקא דליבאה,

למוה"ר רפאל פערלמוטער הי"ו ולמשפ' גלויבער שיחיו

אשר נדבו את כל המאכלים של המסיבה מלבד תחמתם ההגונה לכוללנו הק'

ותנה כי כן נבורך במידה נכונה, ידידינו היקר נעים הליכות רוב תבונה,

מוה"ר יעקב יחזקי' מארקאוויטש הי"ו

וב"ב החשובה שתחי'

על אשר פתח ביתו לרווחה לאכסניא של תורה למען הגבאי קודש שיחיל של כוללנו הק'

ברכה ברוחה ונעימה, נביע מעומק הלב פנימה, קדם הני תרי אחים יקרים, מפורסמים בפעולותיהם הכבירים,
במיוחד לטובת כוללנו הק' המה תמיד מסורים, שמם הטוב מההללים ומפארים, ממשפחת הסופרים,

מוה"ר זלמן לייב סופר הי"ו ומוה"ר חיים צבי סופר הי"ו

אב"י בקרית יואל יע"א - מגדולי העסקנים למען כוללנו הק'

אשר עמדו לנו לעזר בעצה ובמעש בכל עניני המסיבה הנחרדה

בשם רבני ולמודי הכולל, נישא אליכם ברכה מרובה משמי מעל, יה"ר שזכות התורה דרבים יגן בעדכם,
להתברך לטובה בכל משאלות לבכם, ואך טוב וחסד תמיד ידפוסכם, ותעמוד לעד צדקתכם, אב"ר.

בברכת התורה

הנהלת הכולל

• כולל אברכים מצויינים

כולל להוראה

כולל הלכות שבת

כולל הלכות יו"ט

חברה משניות

• התאחדות האברכים

ארגון שיעורי תורה

חבורת יסודי התורה

איחוד החבורות

מערכת קול התאחדותי

• מפעלי צדקה חסד

מפעל החסד "ידי משה"

קמחא דפסחא "ידי חסד"

ועד עריכת שמחות לאנ"ש

ארגון "חסדי משה"

למען אחי ורעי

קופת גמ"ח

קרן עזר נישואין

פניני התורה

פנינים וחידושים בגמרא מס' סוטה
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

מ"נ ע"י אחד המגי"ש שליט"א

אירוסין בתשעה באב

בענין: שמא יקדמנו אחר

הבאר שבע והמאירי תמיד בפעם ראשון יכול להיות שהיא זווג שני, ובזווג שני היא לפי מעשיו, שפיר יש לחוש שמא יקדמנו אחר, לכן מותר לארס בתשעה באב.

ב. שמא יקדמנו אחר בתפילה שהיא תמות או שהיא ימות

בגמרא (מועד קטן י"ח:) מבואר שמותר ליארס בחוה"מ, משום שמא יקדמנו אחר, והגמרא מקשה קושיא הנ"ל, הרי אמרו חז"ל דארבעים יום קודם יצירת הוולד אומרים בת פלוני לפלוני, ואיך יוכל להקדימו אחר, ומשיבה הגמרא שמא יקדמנו אחר בתפלה וברחמים, וכמו שרבא שמע איך שבחור אחד התפלל להקב"ה על בתולה מסוימת שזאת תהא כלתו, אמר לו רבא זו תפלת שווא, כי אם זאת זיווג אז היא תבוא אליך, ואם לאו אתה כופר באמונה, ותפלתך לא תעזור לך. לאחר מכן שמע רבא שהוא מתפלל או שהיא תמות קודם אם היא לא תחתן עמו כדי שלא יראה איך שהיא נשאת לאחר ואצטער, או שהוא ימות קודם.

ומבאר שם רש"י ולכן התירו לו להתארס בחוה"מ, משום שמא יקדמנו אחר בתפלה שהיא תמות או שהיא ימות. [ומדברי רש"י משמע שאחר אינו יכול לקחת זווגו רק יכול להתפלל שתמות]

[ובתוס' (סוטה שם ד"ה הא, מו"ק שם) הקשה למה לא מתרץ הגמרא דהא דאמרינן החשש שמא יקדמנו היינו בזווג שני, דבזה אין מכריזין כנ"ל, ונשאר בצ"ע ובשיטה (מו"ק שם) מיישב שבא לומר דאפילו בזווג ראשון שיש שמחה יתירה מותר לארס בחוה"מ, וגם בזה שייך שמא יקדמנו אחר].

איך אפשר שתבטל הגזירה ע"י רחמים

בספר דברי שאול (אגדות הש"ס מו"ק) הקשה איך אפשר שתבטל הגזירה ע"י רחמים שכבר נגזר קודם יצירת הולד. וכתב דבאמת כל שנגזר שתהיה אשתו לבד, אי אפשר שיקדמנו אחר, ורק לפעמים יש אשה שהיא נשאת לשני אנשים בזה אחר זה, ויכול אחד להקדים את השני ברחמים שזה ישאנה מקודם, וזהו מ"ש פן יקדמנו אחר, והיינו שהוא ראוי לישא אותה ג"כ רק שהגזירה שישאנה אחר, כ"כ, וע"י רחמים יקדמנה. [אמנם מהר"ן והגמ"ק (שם) משמע דאף כשנגזר שתהיה אשתו לבד שייך שיקדמנו אחר].

כתב בשו"ע (או"ח סימן תקנ"א ס"ב) "מראש חודש עד התענית ממעטין בשמחה... ואין נושאים נשים, ואין עושין סעודת אירוסין, אבל לארס בלא סעודה מותר, ואפילו בתשעה באב עצמו מותר לארס שלא יקדמנו אחר".

והנה לכאורה קשה הרי אמרו חז"ל (דף ב.) "ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני", וא"כ זווגו של אדם כבר נקבע קודם יצירתו, ואיך אפ"ל דמותר לארס שמא יקדמנו אחר.

והנה בסוגיין (שם) מבואר דהיינו דווקא בזווג ראשון, אבל בזווג שני מזווגין לו לפי מעשיו, ולכא הכרזה בת פלוני לפלוני, א"כ בזווג שני א"ש שמותר לארס בת"ב, משום שמא יקדמנו אחר, אבל לכאורה בזווג ראשון עדיין קשה, איך שייך לחשוש שמא יקדמנו אחר. יישוב לתמיהה זו אפ"ל בכמה אנפין.

א. הגדרה דזווג ראשון, זווג שני

הנה בכיאר הגדרה זווג ראשון זווג שני מצינו כמה דרכים. בתוספת שאנ"ץ פירש שזווג ראשון היינו בחור הנושא בתולה, או אפילו אלמן נושא בתולה, או בחור נושא אלמנה, וזווג שני היינו אלמן הנושא אלמנה.

אמנם המאירי פירש, "שזווג ראשון - היינו בזמן שאינו ראוי עדיין לשכר ועונש, לכן מזווגין לו כפי מה שהכריזו עליו בשעת יצירתו, וזווג שני - היינו בזמן שכבר ראוי לשכר ועונש, שאז מזווגין לו לפי מעשיו, וכיון שע"פ רוב זיווגו הראשון של האדם הוא בימי נערותו, שעדיין אינו ראוי לשכר ועונש, לכן קראו זיווג ראשון. אבל אין זה בדקדוק, כי לפעמים גם זיווג ראשון הוא כפי מעשיו, והיינו אדם הנושא אשה בגדלותו והוא כבר ראוי לשכר ועונש שאז הוא נידון כפי מעשיו".

ובבאר שבע (שם בהג"ה) כתב לפרש באופן אחר "והמחזור בעיני הוא דעת חכמי האמות, כי קודם יצירת הולד יכריזו הזווג המתייחס אל נפשו והוא הזווג הראשון, אך אחרי בואו לעולם והגיע עת נשוא ידינהו כפי מעשיו, ואם זכה יטלנה, ואם לאו יעבירוה ממנו ותנתן לאחר הטוב ממנו, והוא זווג שני לפי מעשיו". [וכ"כ האלשיך משלי ה' י"ח].

העולה מהאימורין אמנם שלפי פשוטות הדברים כשבחור מתארס עם בתולה הרי הוא זווג ראשון, שמכריזין עליו מלמעלה בת פלוני לפלוני, אמנם לפי המאירי כשמתחנים בזמן הראוי לעונש, שוב הוי זווג שני, וכן לפי

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מזכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

דיני הנוהגים בשבוע שחל בו תשעה באב

יין הבלדה

בשתיית יין של הבלדה, במקום שיש שם קטן נותנים לקטן לשתותו, וגיל הקטן צריך להיות מבן שש שנים [שהוא קטן שהגיע לחינוך] עד קטן שהוא כבן ט' שנים [שהוא קטן שאינו יודע להתאבל על החורבן]. ובמקום דליכא קטן מותר בעצמו לשתות יין הבלדה. (רמ"א סי' תקנ"א י' ואחרונים).

ומנהג הרבה ריאים ושלימים לשתות בעצמם היין של הבלדה, ואף היכא שמוצויים קטנים, וכן נהג רביה"ק זי"ע, (מובא בזמירות דבר"י, ובס' לקט יושר שכן נהג בעל תרומת הדין ועוד).

סעודת מלוה דמלכה

בענין אכילת בשר ושתיית יין בסעודת מלוה דמלכה, יש שכתבו שהנוהגים תמיד בכל מוצאי שבת לאכול בשר בסעודה זו מותרים אף בשבוע זו לאכול בשר (ע"י אורחות חיים ספינקא בשם אחרונים ועוד). ויש שהחמירו אף באופן כזה שלא לאכול בשר, (לקוטי מהר"ח בשם הישגה משה שהיה נוהג בכל מוצ"ש לשתות יין בסעודת מלוה דמלכה במוצ"ש חוון לא שתה).

סעודה המפסקת

נוהגים לאכול ביצים קשים שהם מאכל אבלים (רמ"א סי' תקנ"ב סעי' ה').

אסור לאכול שני תבשילים בסעודה המפסקת, וכיון שאוכלים ביצים שהוא מין תבשיל שוב לא יאכל תבשיל אחר באותה סעודה.

קאווע או ט"י אינם נחשבים לתבשיל, ומותר לשתותם בסעודה המפסקת אף שאוכל כבר תבשיל הביצים (שע"ת סי' תקנ"ב סק"א).

נוהגין לישב ע"ג הקרקע בסעודה זו (או לפחות נפחות מג' טפחים כמו ביום התענית), ואין צריכים לחלוץ המנעלים.

ואין יושבין שלשה אנשים ביחד בסעודה זו כדי שלא יתחייבו בזמון, ובדיעבד אף אם ישבו ג' לא יזמנו דלא חשוב קביעות (סעי' ה' ומשנ"ב שם).

זמן הסעודה

בענין זמן סעודה המפסקת כמה מנהגים יש בזה. יש הנוהגים לאכול סעודה קבועה קודם מנחה ולאחר מנחה אוכלים סעודה המפסקת (מנהג זו מובא ברמ"א).

ויש האוכלים כל הסעודה רק לאחר תפילת מנחה. (משנ"ב בשם אחרונים, דאם אוכל עיקר סעודתו לפני מנחה, נמצא סעודתו שלאחר מנחה אינה אלא כעין סעודת ארעי, דהרי הוא כבר אינו רעב וצמא כלל). ובמשנ"ב כתב בשם הא"ר דאף הנוהגים לעשות ב' סעודות כנ"ל, על כל פנים יראה כל אדם שלא ישביע עצמו יותר מדאי, והחכם עיניו בראשו כדי שיוכל לאכול אחר המנחה סעודה המפסקת שלא יהא כאכילה גסה.

אמירת הקינות

בשעת אמירת הקינות אסור לספר דבר, ולצאת לחוץ כדי שלא יפסיק לבו מן האבילות (סי' תקנ"ט ס"ה).

רחיצה

אין לרחוץ הגוף בין במים חמים ובין בצוננים, ואפילו להושיט אצבעו במים אסור, ואם נתלכלכו ידיו וכדו' מותר לרחוץ כפי הצורך בכדי להעביר הלכלוך.

שאילת שלום

אין שאילת שלום לחבירו בתשעה באב, וה"ה לומר לחבירו צפרא טבא אסור.

ולאותם שאינם יודעים ונותנים שלום משיבים להם בשפה רפה ובכבוד ראש (סי' תקנ"ד סעי' כ'): ובספר קף החיים כתב דאם יודע שהלה לא יתבייש ממנו כשיאמר לו דההלכה היא שאסור לומר שלום, מוטב שיודיע לו שהיום אסור ליתן שלום, ואם הוא מסופק בזה דאפשר שההוא יתבייש בזה שאומר לו, אזי ישיב לו בשפה רפה.

ברכת "שעשה לי כל צורכי"

בענין ברכת "שעשה לי כל צרכי" כתב במשנה ברורה דאף שבתשעה באב נאסר נעילת הסנדל, מ"מ הסכימו האחרונים שיכול לברך ברכה זו (שם בשם לכושי א"ר ופמ"ג).

אולם בשם האר"י הק' מובא דאין מברכים בשחרית ברכת שעשה לי כל צרכי, ובמוצאי התענית כשנועלין המנעלים אזי מברכים, (ומובא דכן נהגו הגר"א והחזו"א). וכן נהג רבינו זי"ע שהיה מברך במוצאי התענית (מובא במחזור

דבר"י יו"ה"כ, ובס' מרא דשמעתתא הביא בשם כ"ק אדמו"ר מתו"א זצ"ל שישאל את רביה"ק זי"ע בזה, והשיב לו שהוא נוהג לברך בלילה, ושם הביאו מה שמובא בדברי יואל (פי' יוקהל) לחלק בין יוה"כ ות"ב דאין מברכין לאבל דמברך, דבאבל מברך כיון שכללות העולם הולכים

תפילין ובמנחה דמניחים הטעם בזה או משום דלעת ערב הציתו האש במקדש ונתכפרו העוונות או בכדי להראות נחמה בו (ביום). והרגילים להניח תפילין דרבינו תם בכל השנה מניחים גם בתשעה באב.

ונוהגים ג"כ לקרות הפרשות קדש והיה כי יביאך, וקר"ש עם התפילין (אות חיים ושלום מונקאטש, ועוד אחרונים, דאין אמירתם בגדר תלמוד תורה, אלא כסדר תפילה וקבלת עול מלכות שמים. וכ"ז דלא דכתב במשנ"ב שלא לאומרים).

בתפילת מנחה משלימין מה שדילגו בתפילת שחרית דהיינו שיר של יום ואין כאלוקינו ופיטום הקטורת, ולפי הנדפס בסידורים אומרים אותם אחרי תפילת מנחה. אך מפשטות לשון הפוסקים משמע דאומרים אותם לפני התפילה (עי' בסידור היעב"ז, דרך החיים, קיצור שו"ע, שכתב בסדר תפילת המנחה שמשלימין מה שדלגו בתפילת שחרית ואח"כ סדר תפילת המנחה. ובס' מקדש ישראל הביא בשם חכם אחד להעיר על מה שנדפס בסידורים, דלא שייך לומר שיר של יום אחרי תפילת מנחה דהרי כתב המג"א (סי' קל"ח ס"ק ד') דלא אמרו הלוויים שירה אחרי הקרבת תמיד של בין הערבים, וא"כ אינו מן הנכון לומר שיר של יום אחרי תפילת מנחה).

קידוש לבנה

המנהג לקדש הלבנה במוצאי תשעה באב, (בה"ט סי' תקנ"א סק"ה ועוד אחרונים), וצריך לטעום דבר מזה, וללבוש המנועלים קודם שיקדש הלבנה (משנ"ב סי' תכ"ו בשם אחרונים, ורק באם לא יהא לו מניין אח"כ, אם יטעום מוטב שיקדש בציבור). ואנשי מעשה נוהגים לילך לטבול במקוה קודם קידוש הלבנה, משום דבקידוש לבנה יש בה משום קבלת פני השכינה, ובבוקר לא טבול.

רחיצה וכיבוס במוצאי התענית

כל הדברים האסורים בתשעת הימים, צריך להחמיר בהם עד יום עשירי בחצות, (דעיקר שריפת בית מקדשנו הי' ביום העשירי).

ולכן אין לאכול בשר ואין לשתות יין ואין לרחוץ ולהסתפר ולא ללבוש בגדים מכובסים וכו' עד חצות (ופרטי דיניהם כמו שכתבנו בגליון הקודם בדיני ט' הימים).

במנועלים ע"כ הוא מודה להשי"ת על הטובה שהשפיע לעולם, משא"כ ביוה"כ ות"ב דכולי עלמא אסורין בנעילת הסנדל אין לברך).

חולה וכדו' בתשעה באב

מי שהותר להם לאכול בתשעה באב [כגון חולה, מעוברת, יולדת וכדו' שהתירו להם לאכול עפ"י שאלת החכם] - מותר להם לאכול דרכם כפי הצורך ואינם צריכים לאכול פחות פחות מכשיעור (כן הוא ההוראה עיי' שו"ת שבה"ל ח"ד סי' נ"ו וכן בעוד פוסקים, והאחרונים מיישבים דברי הביאור"ל (סי' תקנ"ד ס"ו) דכתב לאכול פחות מכשיעור, דשם מיייר בענין שחששו שאם לא היו נוהרים בשיעורים היה נעקר התענית לגמרי, וגם שם לא היו עדיין חולים (משנ"ב)).

ולמי שמשפיק בשתיה לחוד נכון שלא יאכל ורק ישנה, (שו"ת הת"ס סי' קנ"א)

סעודה המפסקת - אף מי שאינו צם צריך לאכול סעודה המפסקת, דיש כמה דינים שייכולים לקיימם כגון איסור ב' תבשילים ושייבה על הקרקע (שו"ת שבה"ל ח"י סי' פ"ג, ושם כתב גם משום דאף מי שאינו צם מותר לו לאכול רק כדי צורכ) המותרים לאכול בתשעה באב יאמרו "נחם" בברכת המזון בברכת בונה ירושלים (רמ"א סי' תקנ"ו וכ"מ פשטות המשנ"ב ועוד אחרונים) ואם לא אמרו אינו חוזר (משנ"ב שם).

תיקון צורכי הבית

נהגו להחמיר שלא לעשות כל מלאכה עד חצות היום, (סי' תקנ"ד סעי' כ"ב, בכדי שיהא יושב ושומם באבילות על ירושלים ולהתאונן בנהי וקיעות ולא בדברים אחרים המשמחים ומסיחים מן האבילות, לבוש).

וכן אין להכין צורכי סעודה עד חצות (סעי' תקנ"ט סעי' י'). ואין עושים שאר צורכי הבית והדחת כלים וכדו' לפני חצות (אורחות חיים בשם שו"ת שכלת בנימין).

נשים המבשלות וצריכות לרחוץ התבשילין (כגון הבשר) או להדיח הכלים מותרות בזה. אף דממילא רוחצות גם ידיהם. אמנם נכון שירחצו במים צוננים ולא במים חמים (פמ"ג אוסר בחמים, ובכה"ח הקיל בחמים כשצריכה לכך).

טלית ותפילין במנחה

הטלית ותפילין מניחים בעת תפילת מנחה, (ובשחרית אין מניחים עפ"י המדרש שהקב"ה קרע טליתו והשליך משמים ארץ זו

לעיי"נ הרבנית הצדיקה

מרת פעסיל לאה טייטלבוים ע"ה

בת הרה"ק רבי אהרן זללה"ה אבד"ק וואלאווע

מחברתו הטהורה של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע

נלב"ע כ"ג תמוז תש"ע

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי הילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי יעקב יצחק בן רבי אברהם אליעזר זי"ע מלובלין

ימא הילולא תשעה באב (תקע"ה)

הגה"ק רבי יעקב יצחק החוזה מלובלין זי"ע נולד בשנת תק"ז בעיר שברשיץ הסמוכה ללובלין, לאביו רבי אברהם אליעזר אב"ד דק"ק זיזעפאף, עודנו בקטנותו התנהג בקדושה ובפרישות יתירה, ונפלאות מסופר על קדושתו שעצם עיניו שבע שנים רצופות כדי שלא לזון אותם בשום דבר רע, דרכו הי' לברוח מהחדר כל יום לשעה מועטת, פ"א הלך המלמד בלאט אחריו לראות מה מעשהו, וראה נכנס לתוך היער ומכניס עצמו לתוך תולעים העוקצים וצועק שמע ישראל וגו'.

בעת שהי' הרה"ק הרבי ר' אושא זי"ע נע גוד בכל עיר ועיר וטרם ידעו ממנו, הגיע פע"א אחת אל העיר שהי' גר בו ה"חווה" והוא הי' אב"ד נער בן עשר שנים, וכאשר עמד הרבי ר' אושא להתפלל אחורי התנור מעטף בטליתו כדרכו, אז הביט אל הנער הרה"ק הרבי מלובלין, ולא אמר לו דבר אלא החזיר פניו והתפלל כדרכו, ופתחו מעיינות תהום דמעות של הנער, וזלגו דמעות מעין הפגות שעה ושנים והר"ר אושא לא הביט עליו כלל, עד שפסקו דמעות עיניו והתחיל לירד דם, אז חזר הר"ר אושא אליו ואמר לו נפש ורוח יש לך מעתה כי נתתי לך, וכעת לך לאחי אלימלך ויהי לך נשמה ג"כ, וכן עשה ונסע להר"ר אלימלך, ור"א הי' רבו המובהק, ועל ידו נתקרב לרבו המגיד הגדול ממעוררטיש זי"ע ונעשה מתלמידיו.

במעות רבו הק' הרבי אלימלך תקע אהלו בעיר לאנציהוט, והתחיל למשוך אליו עדה עוד בחיי רבו הק', אח"כ עבר לק"ק ראזוואדוב והי' שם בערך שנה וחזר ללאנצוט, כשהתגורר בלאנציהוט ראה פעם בחלומם איך שאחד אומר לו "לך לך מארצך וממולדתך אל הארץ אשר אראך עיר לובלין", ושאל אותו מי אתה, ענה לו אני הוא שנאמר לו לך לך מארצך וגו', והבין שהי' זה אברהם אבינו ע"ה, ומשם הלך לטשעכאו הסמוכה ללובלין, ומשם עבר ללובלין, ושם נהרו אליו אלפי ישראל, וצדיקי גאוני דורו השכימו לפתחו להתבשם מתורתו ומעבודתו.

בשנת תקע"ד רצו צדיקי הדור לפעול שיתגלה משיח צדקינו, אולם כידוע לא הסתייעא מילתא שארע או מעשה הנורא "הנפילה", וביום ט' באב שנת תקע"ה בחצות היום עלתה נשמתו של החוזה לגני מרומים, הרה"ק ר"נ מראפשיץ זי"ע אמר שהוא ידע עת הסתלקותו של רבו הק' כי בכל שנה ב"ב ימים הראשונים של חודש ניסן אמר רבו כל מה שיתרחש ב"ב חדשי השנה, כגון בראש חודש אמר לו מה יהי' בחודש ניסן וביום ב' אמר מה יהי' בחודש אייר וכו', ובשנתו האחרונה עלי אדמת הארץ אמר רק עד יום תשעה באב עד חצות היום ולא אמר יותר אז הבין מזה שאו יסתלק מן העולם.

החווה

רבו הק' ר' אלימלך זי"ע סמך ידי קודם הסתלקותו על ראשו ונתן לו את מאור עיניו, ואכן זכה למה שלא זכה איש מישראל למאו פסקה נבואה מישראל להיות מכונה בתואר "חווה", תלמידו מרן הישמח משה זי"ע העיד על רבו שיש לו נשמת ישעי הנביא והי' לו כל המדרגות שלו, ורק מפני שהי' בחוץ לארץ לא הי' יכול לומר נבואה ב" כה אמר ה' ", והוא בעצמו אמר פ"א שכשנברא הי' בכוחו להסתכל מסוף העולם עד סופו, ואח"כ ראה כי לא יוכל לסבול את זאת מגודל הרע שנמצא בעולם, ביקש מהשי"ת שיתלו זאת ממנו, ועם כל זה ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה רואה כמו במרחק של ד' אמות, ויותר מזה הוא רואה כמו כברה, בספר חכמה מאיין הובא סיפור כדלהלן, שר' פנחס פאצינובער סיפר שאביו הי'

פ"א אצל הרבי מלובלין, ואמר לו החווה "ביי דיר אין פאצינוב ברענט", אביו נבהל ושאל "רבי ביי מיר אויכעט", שם החווה ידו על מצחו נגד עיניו הק' ואמר לו "ביי דיר נישט" וכן הוה, - גם ראה דברים שלא באו לעולם עוד, עיין בתהלה למשה שמביא שהרבנית הצדיקת של הרה"ק ר' אלעזר ניסן זי"ע שלחה פ"א קויטל להרבי מלובלין, ולא הי' להם אז רק ב' ילדים ה"ה הרה"ק מרן הייטב לב זי"ע שהי' אז בן ד' שנים, ועוד בת אחת ושמה ראכיל ע"ה, כשקרא הרבי מלובלין את השם יקותיאל יודא אמר "עם שיינט עם שיינט", וכשקרא את שם הבת אמר "נעביך נעביך", וכאשר אמר כן הי' יקותיאל יודא זרח והאיר ע"פ תבל באור תורתו וצדקתו, ואילו הבת מרת ראכיל כאשר נתגדלה היתה לאשת הרב ר' ישראל הכהן ראפפורט זצ"ל, אבד"ק טראני בעל שו"ת מוהרי"ך, ובנים לא

דציבורא, ואיזוהו מקומן שגור בפינו, על כן למדנו פרק זה, וכבר יש לנו אותיות.

ד' מוריש ומעשיר

הרה"ק מהר"י מבעלזא אמר בשם אביו שמפתח של פרנסה הי' בידו של הרבי מלובלין, - פ"א אמר הרבי מלובלין פשט שד' מוריש ומעשיר פירושו היא ברגע אחד, שברגע אחד עושה הקב"ה שאדם יהי עשיר או עני, והי' שם חסיד אחד ושאל אותו איך יכול להיות אם איש עשיר ויש לו הרבה נכסים בהרבה מקומות איך אפשר שברגע אחד יאבד כל נכסיו, אמר לו הרבי מלובלין תיסע לדרךך ואתה תראה את אשר לפניך, אותו חסיד נסע לדרךך וברוך עבר ליד אחד ממכריו שהי' כומר, ולפתע התגברה עליו היצר הרע ופיתה אותו להמיר את דעתו רח"ל, ונכנס להכומר ואמר לו בקשתו והכומר שהכיר אותו אמר לו שאינו מאמין אותך, אבל הוא ביקש אותו מאד, אמר לו הכומר אם תכתוב שטר מתנה שכל נכסיו שייכים לי אז אני יודע שאתה דובר אמת, וכן עשה, ומיד כשמסר לו השטר נתעורר החסיד משגיונו ורוח אחרת היתה עמו ונתחרט בחרטה גמור מה שעשה וברח תיכף ומיד, והשאיר את שטר המתנה בידו של הכומר, ואמר כדאי לי לאבד כל רכושיו ולא לאבד חס ושלום נפשי, ומכיון שהרגיש שצרה זו באה עליו בגלל שהרהר על דברי רבו בפירוש הפסוק, נמלך לנסוע מיד לרבו ובא ללובלין אמר לו הרבי מלובלין עכשיו אתה רואה שברגע אחד נשארת בעידום ובחוסר כל, אמר לו החסיד בבכייה שעכשיו הוא רוצה לראות גם ד' מעשיר ברגע אחת, אמר לו הרבי מלובלין תיסע לביתך והשייית יעזור לך, וטרם הגיע לביתו ירדה אש מן השמים על בית הכומר ונשרף כל אשר לו וגם השטר מתנה נשרף וחזרה העשירות של החסיד למקומה ברגע אחת ונתקיימה דברי הרבי מלובלין. זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

הי' להם ונשרפה ר"ל ע"פ אבי בקיצור ימים. - ולא רק בעולם הזה ראה אלא רבו המגיד העיד עליו שרואה גם דרי מעלה, וכך הי' המעשה, שדרכו של המגיד הי' להתפלל תפלת שחרית בחדרו, לבד לאמירת "אין כאלקינו" הכניסו מנין מצומצם לחדרו, פ"א נכנס הרבי מלובלין להשלים את המנין, אמר לו המגיד שיצא ויביאו אחר תחתיו כי הוא בטלן, ויצאו וחפשו איש אחר שישלים את המנין ולא מצאו, ובלית ברירה נשאר הרבי מלובלין בחדר מהמנין, והי' כאשר אך פתח המגיד לומר "אין כאלקינו", התעלף הרבי מלובלין, ובקושי רב הקיצו אותו, אמר המגיד הלא אמרתי לכם שהוא בטלן, כי כאשר ראה את הפמליא של מעלה מיד נתעלף, אמנם סיים המגיד הואיל והי' עכשיו מן המנין, ישאר תמיד מן המנין.

אותיות מחכימות

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו ז"ע כשהי' עוד ילד קטן בא פ"א עם אביו אל הרה"ק הרבי מלובלין, ואמר הרבי מלובלין להרה"ק מצאנו "געלויבט דער אייבישטער או איך זעה דיך וועסט די נאך קענען זיין איין רבי", ובאמצע לקיחת הפתקאות צוה שהקהל יעזבו את חדרו, והרה"ק מצאנו חשב בדעתו, הלא הרבי אמר שיהי' מנהיג ע"כ רוצה לראות מה הרבי עושה כשהקהל עוזבים את חדרו, ולא ציפה לו כלל לצאת משם, וראה שהרבי מלובלין קם מכסאו והסתובב בחדרו הלך ושוב ולמד פרק איזוהו מקומן של זבחים בעל פה, ופנה ואמר להרה"ק מצאנו בני התדע מדוע למדנו איזוהו מקומן עכשיו, בשנים קדמוניות הי' אורים ותומים שהי' מאיר "האלך" או "לא אלך" (שמואל א' כ"ג), ועתה מאין אנו יודעין לתת עצות, אלא האור של האורים ותומים נגנו בתורה, ואם לומדים תורה מצטרפים האותיות ויודעים לומר "אלך" או "לא אלך", היום למדנו מעט, ותמו האותיות, ע"כ צויתי להקהל לצאת, למען נוכל לשבת ללמוד, אלא שנתיישבתי הלא הוא טירחא

- 1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
- 3 הוק-אפ'ס 4 דברות קודש 5 מסיבות
- 6 שיעורים ודרשות 7 חק וחור" 8 מערכת

לאקאלע נומערן

718-504-2188 **ברוקלין**

845-537-6660 **קרית יואל**

845-694-4550 **מאנסי**

020-8002-9580 **לאנדאן**

0164-420-8878 **מאנטשעסטער**

קול סאטמאר

מסיבות • שיעורי תורה
מודעות ועוד • דברות קודש

718-305-6942 212-444-9899

צו ספאנסערן | אדווערטייזין רופט:
718.554.7519

718-305-6942 • 212-444-9899

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קבץ — בלתי מוגה

ניחום אבלים ע"י כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ג' פרשת מטות מסעי תש"ע לפ"ק

האדמו"ר מבאבוב: יא, פארצייטנס איז געווען אזעלכע זאכן...

ער איז געווען געזונט און האט זיך געפארעט מיט די חולאים, ווען זי איז אהיים געקומען איז זי געזעצן (ימי שבעה ל"ע), בשעת זי איז געזיצן האט זי געזאגט – אז זי איז נישט געווען אינדערהיים, זי איז ארויס געפארן אין א דערפל אונטער צאנו אויף א קור ארט – ס'האט געדויערט זייער שנעל, ווען איך וואלט געווען אינדערהיים, וואלט איך אריין געגאנגען צום שווער (ה"ה מרן הגה"ק בעל הדברי חיים ז"ל) און איך וואלט איינגערופן, און נישט מסכים געווען, און ער וואלט מיר געמוזט צוזאגן, אזוי וואלט איך אויסגעבעטן.

מצוות ומעש"ט, עיי"ש באריכות, ומסיים שם בזה"ל: "דרוש זה אמרתי במארליין בראש השנה אחר שנה שהיתה בו מגיפה ר"ל, ובהמלת ה' נצלנו, נודה לאלקינו שהחיינו וקיימנו הוא עשנו ולו אנהנו", עכ"ל.

רבינו: ווי אלט איז געווען רבי מאיר נתן (בן מרן הדברי חיים ז"ל שנמתק בדמו ימיו) ביי זיין הסתלקות?

האדמו"ר מבאבוב: איין און דרייסיג יאר.

זי (זו) הרבנית בת הגה"ק רבי אליעזר מודשקוב ז"ל) איז נישט געווען דעמאלטס אינדערהיים, ס'איז געווען זומער, חמשה עשר באב.

רבינו: דעמאלטס איז געווען א האלעריע, נישט אזוי?, עם איז דעמאלטס געווען א מגיפה אין גאליציען, אין ייטב פנים דערמאנט ער דאס.¹

1

בספ"ק ייטב פנים (לדאש השנה) נדפס ד"ת שאמר מרן הייטב לב בהיותו אבד"ק גארליין, ובתוך הדברים הוא מזכיר המגיפה שהיה שם, עיין שם שנארין בענין שהקב"ה מטיב עם בראוי בזכות מה שעתידים להטיב מעשיהם והקב"ה מצרף לזכותם גם מה שעתידים לעשות

חלק מהוצאות הגליון נתנדב ע"י ידידינו הנכבד והמפואר

מוה"ר יצחק ברוך אילאוויטש שליט"א

חבר הנהלת המוסדות פה בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת אירוסי נכדו ני"ו למזל טוב ובשעטו"מ

יה"ר שיזכה לראות ולרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה, וכט"ס

אידן – פון בערלין צו פון וואו, מיט די זעלבע זאך, און דער צאנזער ווידע האט זיך אויסגענומען א צוויי דריי זאכן אין אידישקייט, און האט איהם צוגעזאגט אויפן ארט, און געזאגט 'פאר אהיים און דו ווערסט געהאלפן'.

דער יונגערמאן איז אריין געקומען און האט אנגעהויבן צו וויינען און געזאגט 'רבי, כ'בין שוין דא אפאר חדשים און איך בעט און בעט, כ'בין דאך א ערליכער יונגערמאן – ער האט דערציילט גוטע זאכן וואס ער טוט – און מיר זאגט דער רבי נישט צו, און יענער קומט צו פארן און דער רבי זאגט איהם גלייך צו, האט דער צאנזער ווידע געזאגט 'דו ווייסט אז ווען מ'דארף משנה זיין די מערכת השמים, שמעל איך מיך איין, מיך מיט די רעביצין מיט די קינדער עד סוף כל החזרות, בזה ובכא, די וועלט מיט יענע וועלט, דו ביסט דאך סיי ווי סיי א חסיד, דו ביסט דאך א ערליכער איד, פאר דיר דארף איך עס טוהן?!, דער איד וועט אהיים קומען וועט זיין א כבוד שמים, ס'וועט זיין א קידוש השם, אז מיאז א ערליכער איד, מ'הייט די תורה העלפט דער אויבערשטער, וועט זיין א כבוד שמים, ס'וועט איבער דרייען די שטאט, לוינט זיך עס פאר מיך'.²

רבינו: אין א דארף נעבן סיגוט איז געווען א מלמד וואס האט ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, ר' יצחק אלי' – די קארנבלי משפחה וואס וואוינען דא זענען זיינע אייניקלעך – און ער האט געמוטשעט דעם ייטב לב, בקיצור, ער האט געמוטשעט ביז ער האט איהם איינמאל געזאגט 'איך קען דיר גארנישט העלפן, פאר אוועק צום מחותן קיין צאנז און דארט וועסטו געהאלפן ווערן'.³

אזוי האט זי געזאגט, אז זי וואלט זיך נישט געלאזט. און ווען ס'איז אנגעקומען צום צאנזער זיידן אז זי האט אזוי געזאגט, האט ער געזאגט אזוי, ס'קען זיין ווען איך וואלט זיך איינגעקשנט וואלט איך איהם אויסגעבעטן, אבער איך וואלט מיך נישט געוואלט איינגעקשענען, כ'האב מיך שוין אמאל איינגעקשנט און כ'האב שפעטער הרטה געהאט, וויל איך זיך נישט איינגעקשענען'.

רבינו: כ'האב געהערט אז אמאל ווען דער דברי חיים איז געווען אויף די עלטערע יארן איז איהם א קינד נישט געוונט געווען, איז מען איהם אריינגעקומען זאגן ער זאל מערער רחמים זיין, האט ער געזאגט – צי פאר די קינדער צי פאר די בני בית – זייטס עמץ מתפלל, 'איך די יונגט האב איך געהאט כה, און כ'האב מיך איינגעקשנט און איינגעקשנט, און כ'האב אויסגעפועלט, היינט אויף די עלטער איז נישט אזוי, כ'צעדענק נישט צי ער האט געזאגט אז ער וויל נישט צי ער קען נישט...'

האדמו"ר מבאבוב: א חילוק פון א עבד לפני המלך און א שר לפני המלך (כמבואר בגמרא ברכות לד:).

דער טאטע ז"ל (כ"ק האדמו"ר רבי שלמה זל מבאבוב) האט מיר געזאגט אז דער באבובער ווידע (הרה"ק ר' בן ציון מבאבוב ז"ל) האט געוואוסט וואס דער צאנזער ווידע האט גערעדט 'ווען ער האט זיך איינגעקשנט און שפעטער הרטה געהאט'. דאס הייסט אז מ'רייסט איין מיט די טבע און מיט די היצוניים איז עס פשוט א סכנה.

רבינו: מ'זעהט דאך אזוי ביי יעקב אבינו, ווען ער האט זיך געשלאגן מיטן שרו של עשו, דארט שטייט (בראשית לב, כו) וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, יעקב האט זיך געשלאגן מיטן שר, איז ויגע בכף ירכו, ביי די קינדער, ביי די יוצאי יריכו, דארט האט ער איהם געקענט עפעס א קלאפ טוהן, ס'שטייט (וזהר ויצא דף קמח ע"ב) אז עס גייט ארויף אויף נדב ואביהוא.

האדמו"ר מבאבוב: אמאל איז געווען ביים צאנזער זיידן עפעס א יונגערמאן א צאנזער חסיד וואס האט געדארפט א ישועה, און ער איז אפגעזעצן דארט א וואך צוויי דריי, ביי יעדן געלעגנהייט האט ער געפרוויט נאכאמאל מזכיר צו זיין, אזוי איז ער אפגעזעצן אפאר חדשים און אלץ געפרוויט. און עפעס פון די מרחקים איז געקומען צו גיין א דייטש – אזוי האט מען גערופן די מאדערענע און שוואכע

2 עיין בס' י"ג אורות (ח"א עמ' צ) שמזכיר עובדא זו, וסיפר שהאברך הג"ל היה דר בארלין, והדיישער איד שנפקד בישועה היה ממדינת שווייץ, עיי"ש באריכות.

3 מרן הייטב לב קרא את הרה"ק מצאנו בשם "מחותן" כי השתדכו ביניהם כמה פעמים: א] הרה"ק רבי ברוך מנארלין ז"ל בן מרן הד"ח הי' התנו של מרן הייטב לב ז"ל. ב] הרה"ק רבי משה יוסף מאהעל ז"ל בן מרן הייטב לב הי' התנו של הרה"ק רבי דוד מקשאנב ז"ל בן מרן הדברי חיים ז"ל. ג] כ"ק הגה"צ רבי משה דוד אבד"ק לאפוש נכדו חביבו של מרן הייטב לב ז"ל היה התנו של הרה"ק רבי נפתלי בן הרה"ק רבי דוד מקשאנב ז"ל.

ער איז דאך געווען א מלמד, האט ער זיך נישט געקענט אויפהייבן און פארן, ער איז געווען משועבד, האט ער געווארט ביז סוף זמן. ווען ער האט געענדיגט דעם זמן, איז דאך ימים טובים, איז ער געפארן קיין צאנז. פאר ער איז געפארן קיין צאנז, איז ער געווען קודם ביים ייטב לב, האט דער ייטב לב איהם געזאגט זאלסט איבער געבן א פריסת שלום פארן מהותן.

בקיצור דער איד איז אנגעקומען קיין צאנז, און ס'איז שוין געווען ימים טובים צייט, און ס'איז געווען א גרויסער עולם מיט א גרויסע שורה, און ער שטעלט זיך אין די רייע צווישן דעם עולם, ווען ער איז אריינגעגאנגען הייבט ער אן צו זאגן 'כ'בין געווען אין סיגוט און איך האב א פריסת שלום פונעם סיגוטער רב', רופט זיך אן דער דברי חיים 'אזוי, פונעם הייליגן מהותן, יישר כח', דו קענסט שוין גיין, שוין האט מען איהם א ריק געמוהן אין די זייט, און ער האט זיך שוין דערזעהן אינדרויסן. ער האט נישט געהאט קיין געלעגנהייט פארצולייגן וואס ער האט געוואלט, ער איז געווען זייער צורודערט, און ער האט געוואלט צוגיין צום גבאי'ן און געזאגט אז ער וויל אריין גיין צום רבי'ן, זאגט איהם דער גבאי 'דו ביסט דאך שוין געווען, האט ער געזאגט אז ער האט א שליחות פונעם סיגוטער רב, האט ער איהם שוין געמוזט אריינלאזן, יעצט האט דער איד שוין אכטונג געגעבן ער זאל קודם פארלייגן זיין בקשה, און נאכדעם וועט ער זאגן דעם פריסת שלום, דער גבאי האט איהם נאכאמאל אריינגעלאזט, און האט פארגעלייגט זיין בקשה, אז ער איז שוין אזויפיל יאר נאך די חתונה, און ער דארף א ישועה, ער דארף געהאלפן ווערן מיט קינדער, זאגט איהם דער הייליגער צאנזער זיידע אזוי זועסט האבן, וועסט האבן'.

ווען ער איז אהיים געפארן איז ער געווען נאכאמאל ביים ייטב לב, האט ער דערציילט דעם גאנצן ענין וואס איז געווען אין צאנז, האט דער זיידע געגעבן א קרעכץ. דער איד איז געהאלפן געווארן און געהאט קינדער, און דאס ווייב איז איהם ל"ע אוועק, און ער האט חתונה געהאט מיט א זיווג שני, און ער האט געהאט פון איהר נאך קינדער. דער דברי חיים האט איהם געזאגט זועסט האבן, וועסט האבן צוויי מאל, דאס איז קינדער פון צוויי זיווגים, און אויף דעם האט דער ייטב לב געגעבן א קרעכץ.

דער ייטב לב איז געווען אין צאנז דעם לעצטן ווינטער (מחיי מרן הדברי חיים), שנת תרל"ו, דער לאפושער רב האט דעמאלטס חתונה געהאט (כ"ק הגה"צ רבי משה דוד טייטלבוים ז"ל בן הגה"ק רבי ישראל יעקב יוקל ז"ל אבד"ק וואלאווא מח"ס הטיב איטב וחתנו של דודו מרן הגה"ק בעל ייטב לב ז"ל אחיו הגדול של אביו הגה"ק רבי שמואל טייטלבוים ז"ל אבד"ק גארלין), ער איז געווען דעם ייטב לב'ס א אייניקל, און די כלה איז געווען דעם דברי חיים'ס א אייניקל, ווען דער ייטב לב איז אהיים געקומען, איז ער געווען זייער צוקאכט, און האט געזאגט 'אמאל זענען מיר אייניג געווען, ער איז מיך אזוי איבער געוואקסן'.

האדמו"ר מבאבוב: דאס איז געווען דאס לעצטע מאל וואס ער איז געווען דארט?

רבינו: יא, און ער איז געווען אזוי צוקאכט אז ער האט נישט געוואלט נעמען קיין קוויטלעך, דאס איז געווען ווינטער שנת תרל"ו, און ביזן דברי חיים'ס חסתלקות - דריי חדשים שפעטער - האט ער נישט גענומען קיין קוויטלעך.

האדמו"ר מבאבוב: ס'איז דא פונעם קאמינקער זידן (הרה"ק רבי שלום מאמאניקא ז"ל אבי הרה"ק רבי יהושעלע מאמאניקא חותן הרה"ק בעל קדושת ציון מבאבוב ז"ל) אויך אזוי, אלץ תלמידים פונעם ראפשיצער רב, האט דער קאמינקער געהייסן א גרעסערער בעל כשרון, עפעס א מה נפלא געווען, און ביי א חתונה ביים ראפשיצער רב האבן זיי ביידע אמאל משמח געווען, זיי זענען געשטאנען ביי א לייטער, אזוי איז עס צוגעגאנגען, ווער ס'קען פריער ארויפקומען צום שפיץ, און דער צאנזער זיידע איז פאראויס געלאפן, האט ער געזאגט 'אה, ער האט מיך איבער געשטיגן, דער קאמינקער זיידע האט שפעטער אליין געזאגט אויפן צאנזער זיידע 'אז מיט זיין עבודה און מיט זיין מסירות נפש האט ער זיך אזוי אויסגעארבעט'.

רבינו: דער קדושת יום טוב איז דאך געווען דעם ייטב לב'ס א זוהן, אבער נישט דער עלטסטער זוהן, ער איז געווען דער צווייטער זוהן, דער קאלבאסאווער רב (הרה"ק רבי אברהם אהרן טייטלבוים ז"ל אבד"ק קאלבאסאוו) איז געווען א עלטערער זוהן, אבער ממלא מקום אין סיגעט איז געווען דער קדושת יו"ט, נישט דער עלטסטער זוהן.

האט דער קאלבאסאווער רב שפעטער געזאגט ז'וען מיר זענען געווען יונגעלייט זענען מיר געווען אין צאנז (כידוע

וואס האט געגעסן קעסט אין צאנז - זאל איהם פורים
מזכיר זיין און שמעלן וויין ביים טיש.

הארמו"ר מבאבוב: אין צאנז, איז דאס וויין שמעלן
געווען א גרויסער עבודה.

המש"ך רבינו: איז דא דער בריוו פונעם אוהעלער רב
וואס ער שרייבט איהם אז ער האט אזוי געטוהן און האט
איהם מזכיר געווען ביי די 'סעודה הגדולה', אזוי שרייבט
ער עפעס, ביים פורים טיש, און דער דברי חיים האט זיך
אנגערופן 'כ'האב איהם ערשט יעצט אינזין געהאט, און
דער אוהעלער רב שרייבט עס אין בריוו די גאנצע מעשה,
'עשיתי בקשתו, און כ'האב געשמעלט וויין, און דער
הייליגער דברי חיים שרייבט דארט צו צום בריוו די ברכה
'זלא יתייבש עצמו כי ה' הטוב יחמול עליכם' - דער טאמע
ז"ל האט געהאט דעם בריוו.⁴

שמרן הייטב לב ז"ל הוי' מרבה לשלח את כל בניו להסתופף בצל קדשו של
מרן הקי' מצאנז זי"ע, האב איך שוין דעמאלטס געזעהן אז ער
וועט זיין רבי און נישט איד'. ווען זיי זענען געווען אין צאנז
און געזעצן ביים טיש דברי חיים, און דער דברי חיים
האט געגעסן זייער הייסע מאכלים, אויסטערליש חיים, און
ער האט געגעסן זופ ביים טיש, און האט אוועק געריקט
דעם שיסל, און ס'איז געווען לעפעלעך, און מ'האט געכאפט
שיריים, ער האט געכאפט א לעפל, און דער ברודער (מרן
הקדושת יו"ט) האט געכאפט א לעפל, ער האט געבלאזן אויפן
לעפל פאר'ן אריין נעמען אין מויל, אבער דער קדושת יו"ט
האט גענומען דאס לעפל אזוי ווי עס איז, און האט עס אזוי
געגעסן, האט דער קאלבאסאווער רב געזאגט 'האב איך
דעמאלטס געזעהן אז ער וועט רבי, און איך נישט, איך
בלאז פון מיר, וועל איך נישט זיין קיין רבי, ער בלאזט נישט
פון זיך, ער וועט זיין א רבי'.

הגה"צ רבי חנוך העניך אשכנזי שליט"א חדב"ז: עס
ווערט געברענגט אויף רבי משה יוסף דער אוהעלער רב.

רבינו: כ'האב עס אזוי געהערט פונעם טאמן ז"ל. דער
קאלבאסאווער רב איז דאך געווען דער עלטסטער פון די
קינדער פונעם ייטב לב.

הארמו"ר מבאבוב: דער קדושת יו"ט האט געהאט גרויס
קירבות ביים צאנזער זיידע.

הגר"ח: ער האט איהם גערופן 'מיין ליפאלע'.

רבינו: יא, ער האט איהם שטארק מחבב געווען, ער האט
אמאל געזאגט (על מוך הקדושת יו"ט) 'כ'האב איהם געמאכט א
כלי שלימה'.

דאס איז יא געווען מיטן אוהעלער רב (הגה"ק רבי משה יוסף
ט"ב), דער אוהעלער רב איז דאך געווען א איידעם ביים
קשאנזבער רב (הגה"ק רבי דוד ז"ל בן מרן הדברי חיים ז"ל) האט ער
געגעסן קעסט אין צאנז, אמאל האט דער דברי חיים
צוגערופן רבי משה יוסף און געזאגט אויף איהם 'ליפאלע',
האט ער געמיינט אז דער דברי חיים איז זיך טועה מיט
איהם, האט ער זיך אנגערופן 'כ'בין נישט ליפאלע, כ'בין
משה יוסף'. האט דער דברי חיים געזאגט 'כ'ווייס, נאר
כ'מיין זיך צו זאגן אז איך האב דיר ליב אזוי ווי ליפאלע'.
דאס איז געווען מיטן אוהעלער רב.

דער קדושת יום טוב האט דאך קודם ל"ע נישט געהאט קיין
קינדער, האט ער געבעטן זיין ברודער רבי משה יוסף -

4

ז"ל המכתב שכתב הרה"ק מצאנז למרן הקדושת יו"ט: "ב"ה א' ויקהל
תר"ל לפ"ק צאנז. החיים והשלום לכבוד ידידי מחו' הרב המאה"ג
החריף החסיד המפורסם בש"ק כש"ת מו"ה ליפא ניו' האבד"ק
טעטש יע"א והגליל יצ"ו. קיבלתי לנכון ט"ו ר"ב (ובכל כסף) מיד ח"ב
(חתן בני) הוא אחיו הרב החריף כ' מו"ה ר' משה יוסף ניו' ה' ר"ב לפ"ג
ועשרה ר"ב אשר אסף וקבץ בזאת אנשי שלומינו החסידים הוקרים
יהי' ראיא ה' והגני להתפלל בעדכם שיברך אתכם השי"ת בבני חיי
ומזוני רויהי ותצליתו ככל אשר תעשו ותוכנו להחזיק תמיד ידי תלמידי
חכמים ולעסוק במצוות ומעש"ט מתוך נחת והרחבה ולא יתייבש
עצמו וזותו תחי' כי בצפייתנו צפינו שילא ימנע מכם פרי בטן וד' הטוב
יחמול עליכם ובמהרה תושעו ברוע ברכת ה' כנפשם ונפש ידידו
דבש"ת (דורש בשלום תורתכם) באהבה ונ"ה (נפש הפיאה). הקי' חיים הלב
שטאם".

אחיו רבי משה יוסף טייטלבוים מוסף על מכתב הג"ל ומכתב בשולי
היריעה ז"ל: "גם אנוכי דו"ש כבוד אחי ידידי וכו' הגה עשיתי בקשתו
והעמדת יין עבדו בשעת הסעודה גדולה והשיב לי הרה"ק בזה הלשון:
איך האב אים הערשט אין זינגעהאט והנה גם מנף אבקש לשלם שכר
טרתתי להזכירני לפני כ' אבי הרה"ק (הגה"ק בעל ייטב לב ז"ל) שיברכני
במזון וד"ל. דברי ידידו אחיו הדו"ש באהבה העומד לשרתו בכל עת.
הקי' משה יוסף ט"ב".

[אגב, מן הראוי לציין כי שנה לאחמ"כ שוב כתב מרן הדברי חיים ז"ל
למרן הקדושת יו"ט ז"ל מכתב שני, וגם שם מבטיח לו שיושע בוש"ק,
ז"ל: "ב"ה ג' לסדר לזכרון להם וגו' תרל"א לפ"ק צאנז. החיים והשלום
וכל טוב לכבוד ידידי מחו' הרב המאה"ג החסיד המפורסם בש"ק
כש"ת מו"ה ליפא ניו' ט"ב האבד"ק טעטש יע"א והגליל. הגיעני לנכון

האדמו"ר מבאבוב: 'בציפיתינו צפינו שלא ימנע מכם פרי בטן'.

הגרה"ח: אזה מעשה איז אויך געווען ביים אוהעלער רב וואס איז געשטאנען א גאנצן יום הקדוש ביינאכט צו זעהן די עבודה פונעם צאנזער רב, דאס קריאת שמע ליינען.

רבינו: דער בארדיובער רב (הגה"ק רבי משה מבארדיוב ז"ל) איז געווען דעם גארליצער רב'ס א זון, און דער גארליצער רב איז געווען דעם ייטב לב'ס איידעם, און ער - דער בארדיובער רב - האט זיך אמאל געזענגט מיט א קוויטל ביים זיידן דער ייטב לב, נאכדעם האט ער גענומען דאס זעלבע קוויטל און עס אוועק געטראגן קיין צאנז, און ער האט זיך געזענגט מיטן זעלבן קוויטל ביים דברי חיים, ביי דעם זיידן, ווען דער דברי חיים האט גענומען דאס קוויטל פרגעט ער איהם זואס ברענגסטו מיר?, א געליינט קוויטל?!, שפעטער האט ער עס איבער דערציילט פאר'ן ייטב לב, און דער ייטב לב האט גרויס הנאה געהאט פון דעם, ס'איז געווען ביי איהם א השיבות, 'אזוי האט ער געזאגט?, ער האט מעיד געווען אז כ'קען ליינען א קוויטל'.

הגה"צ רבי שלום אליעזר ט"ב שליט"א רב דקהל יט"ל 15 ב"פ: ער האט איינגעשפארט גבאי געלט...

רבינו: אמאל ווען דער קדושת יו"ט איז געווען אין צאנז, זאגט איהם דער דברי חיים 'פארוואס קומסטו נישט מער?', האט ער געזאגט, ווייל ווען איך קום, א חוץ וואס עס קאסט שפעזן, דארף מען שמעלן וויין, און מ'דארף געבן פאר'ן גבאי, מ'געזענגט זיך מיט א קוויטל, קאסט עס קוויטל געלט, און עס קאסט געלט פאר'ן גבאי, במילא קומט איהם שווער אן דאס קומען - ער איז געווען דעמאלטס נאך אין גארליין, נאך אין די יוגנט - זאגט איהם דער דברי חיים

ניין, איך וויל דו זאלסט קומען יעדע פיר וואכן, און דאס איבעריגע זאג איך דיר, אז געזעגענען זאלסטו זיך איינמאל אין זעקס חדשים, שמעלן וויין איינמאל אין צוויי חדשים, אבער כווייל דו זאלסט קומען'.

האדמו"ר מבאבוב: דער ראזוואדאווער רב (הגה"ק רבי משה האראוויטץ ז"ל אבד"ק ראזוואדאוו התן מרן הייטב לב ז"ל) איז אויך געקומען פון גארליין יעדע פיר וואכן, אזוי האב איך געהערט פונעם טאטן ז"ל, ס'זעהט זיך אויס אז ס'איז געווען אזא סדר ביים צאנזער זיידן פון קומען יעדע פיר וואכן.

ס'איז דא עפעס מקובל פונעם ראזוואדאווער רב אפאר שורות וואס ער האט אנגעזאגט די קינדער, אז יעדער זאל מזמן לזמן זיין ביי א צדיק.

א' הנבוכים: וואס הייסט אז דער ראזוואדאווער רב איז געקומען פון גארליין?

רבינו: ער איז דאך געווען א איידעם ביים ייטב לב (שכיחן אז ברבנות בגארליין).

האדמו"ר מבאבוב: דער ראזוואדאווער רב איז אויך געווען זייער מקורב ביים צאנזער זיידן.

הגרה"ח: בפשטות חייב אדם להקביל פני רבו, אין די ראשונים, אין ריטב"א (סוכה כו:) זעהט מען אז ס'זענדט זיך ווי ווייט מ'זואוינט פון רבי'ן, אז מ'זואוינט נאנט דארף מען אפטער פארן.⁵

וקם האדמו"ר מבאבוב ואמר:

ס'זאל שוין ווייטער זיין בלויז גוטי'ם, המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

5

ו"ל הריטב"א: 'מעשה בר' אילעאי כו' אני והא"ר יצחק מנין שחייב אדם להקביל פני רבו כרגל פירוש כדליתיה במתא דאי כדאיתיה במתא כל יום ויום הוא חייב שנאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבת איבעי ליה למייל פ'י כשהוא בתוך התחום ומינה לראותו כרגל כשהוא מחוץ לתחום ורבי יצחק נקט מאי דשכיח ביה פשיעותא טפי ואוקימנא דמירי דאזיל ואתי ביומיה דאי לא אין לו לצאת מביתו כרגל בחולו של מועד דמצי נפיק דבי"ט גופיה בתוך התחום ולא סגי דלא אזיל ואתי ביומיה.

סך י"ב ר"ב אשר נתן מעב"ת למחור המופלג החסיד בש"ק מו"ה וואלף כן ראפפארט נ"י מאשר אסף מאיה אג"ש יהיו והגני מחויק לו טובה רבה על טרחתו ופעולתו הטובה והגני מתפלל בעדו תמיד וכעד וזגתו הרבנית תחי' שיעמוד לכם זכות אבותיכם הקדושים להבנות בבנים ש"ק וברכה לראש המתנדבים יתן לכם הש"י שפע וברכה והצלחה בני חיי ומזוני וריחי ותוכו לעסוק במצוות ומע"ט ולהחזיק תמיד ידי ת"ח מתוך נחת והרחבה ומחמת חולשתו ותשתו כחי לא כתבתי בעצמי והגני שלום, וישלם ד' גמולו הטוב שגמל עמדי לכבוד התורה וכטוה אני שיושע במהרה בבני חייך וקיימו מנפש מחו' ש"ב דבש"ת. הק' חיים הלבר שטאם".]

ביקור גומלין אצל הגאון רבי נפתלי הירצקא פרענקל שליט"א

חבר הכיד"צ העדה החרדית עיה"ק ירושלים ת"ו
בבית אכסנייתו בקרית יואל יע"א

יום ג' פרשת שלח תש"ע לפ"ק

השיחה יכיל בקרבו:

שיעור שביעה לגבי ברכהמ"ז / איסור ברכה לבטלה והזכרת השם לבטלה / ברכה בנשים על מ"ע שהז"ג / פלוגת הנובי" והפמ"ג בחיוב סומא בל"ת / בחידושו של הנוע"מ שדייקא מצות עשה בטילות לעת"ל / איסור נבילה בשוחט בסכין פגומה / בפלוגת הראשונים אי באכילת נבילה יש איסור עשה דאינו זבוח / בענין איסור חצי שיעור באכילה דרשות ואכילה דמצוה / בענין אכילת המלאכים בשר וחלב בחצי שיעור.

אזוי אויף א ווערמל לאו כל אדם זוכה לשתי שולחנות...
(מלשון הגמרא במס' ברכות ה).

והזור רבינו לענין הראשון: נו, ווי אזוי האט מען פארענטפערט דעם התם סופר?

הגרנ"ה: ס'קען זיין פשט 'הן מחמירין על עצמן' איז נאך פאר די תקנה פון דרבנן אז מ'דארף שוין בענטשן אויף א כוית, און דעמאלטס האבן די מלאכי השרת געפרעגט האידן אתה נושא פנים לישראל, ווייל דעמאלטס האט מען פון זיך אליינס מחמיר געווען, אויף דעם פרענט דער התם סופר ווי אזוי האט מען געקענט מחמיר זיין.

רבינו: אה, דאס איז נאך איידער הו"ל האבן געמאכט די תקנה, ווייל נאך ווען די חכמים האבן שוין געמאכט די תקנה איז שוין נישט קיין שאלה ווי אזוי מ'קען מאכן א ברכה.

הגרנ"ה: אין די גמרא קומט פאר אזא לשון אז עם מיינט פון זיך אליינס.

רבינו: אזוי ווי די גמ' זאגט בנות ישראל החמירו על עצמן (ברכות לא), אליינס האבן זיי מחמיר געווען אן א תקנת הו"ל.

הגרנ"ה: כ'האב אינזין געהאט נאך עפעס וועגן וואס טאר מען נישט זאגן א ברכה לבטלה, דער רמב"ם (פ"א מהל' ברכות הל' ט"ו) האלט אז מ'איז עובר מן התורה.

רבינו: א שם אליינס איז מן התורה, די גמרא זאגט (תמרה ד.) את ה' אלוךך תירא, און ביי א ברכה איז שוין דא וואס זאגן - דער רבינו תם (בתוס' ר"ה לא. ד"ה הא) - אז ס'איז דרך שבח והודאה. און רבינו תם איז מודה אז מדרבנן איז דא א איסור.

הגרנ"ה: מ'האט דא פריער ארום גערעדט פון א תשובה אין התם סופר (או"ח סי' מ"ט) וואס זאגט פשט אין די גמרא (ברכות כ.) וכי לא אשא פנים לישראל שמחמירין על עצמם עד כוית עד כביצה, לכאורה וואס איז 'מחמירין על עצמם', ס'איז דאך א ברכה לבטלה, שרייבט דער התם סופר אז אפילו מ'איז שוין געווארן זאט פון אביסל (שכבר מחוייבין בברכת המזון מה"ת) דאך זענען זיי משלים צו א כוית און א כביצה.

איז אינטרעסאנט אז אות באות זאגט דער פנים יפות אזוי אין פרשת בחוקותי, דער שווער (הגאון רבי ישכר דוב גאלדשטיין ז"ל מה"ס ליקוטי הערות על שו"ת הת"ס) שטעלט דאס צו, און זאגט אז בחייו פונעם התם סופר איז נאכנישט געדרוקט געווארן דער פנים יפות, דערפאר ברענגט עם נישט דער התם סופר כשם דעם פנים יפות.

רבינו: דער התם סופר רעדט דארט וועגן אכילת קדשים וויפיל איז די שיעור.

הגרנ"ה: דער ישועת יעקב פרענט דאך די קשיא, די חכמים קענען דען נישט מתקן זיין א ברכה, אזוי איז שווער אויפן התם סופר, דאס אז די אידן האבן מחמיר געווען איז עם דען א ברכה לבטלה, די חכמים קענען דאך מתקן זיין, און ער בלייבט זצריך עיין.

בתוך הדברים נשבר השולחן מתוך הלחץ זו הרהק שנדהקו לשם הרבה אנשים

זאמר רבינו: דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) איז ערגעץ געווען אויף גאסמערין, און מ'האט זיך געשמויטן און מ'האט צובראכן דעם מיש, האט ער געזאגט

הגרנ"ה: און די וועלט זאגט דאך תפילות און בקשות, מ'דערמאנט הונדערט מאל א טאג די שמות, איז וואס איז אנדערש א נוסח הברכה, ס'איז דאך אויך א שבה, פארוואס זאל מען נישט טארן זאגן א נוסח הברכה, פארוואס איז דא א לאו אדער ס'זאל זיין אויף דעם א איסור מדרבנן.

רבינו: דער מגן אברהם (סי' קפ"ה סק"א) פרעגט דאך די שאלה, און מ'איז מחלק, (עיי"ש ועי'ע בביואה"ל שם שמביא הילוק בין ברכה לבטלה לשאר התעניות).

הגרנ"ה: כ'האב געטראכט אזוי, ביי קריאת התורה שטייט (מגילה כא) אז די חכמים האבן מתקן געווען די מנין הקרואים און מ'זאל נישט מוסיף זיין, וכפרט אין ראש השנה און יום כיפור, ווייל מ'דארף זיך אפשטעלן פאר תחילת ברכה און סוף ברכה, זאגט דער טורי זהב דער טעם איז, טאמער וועט ער קומען מזולזל זיין אין תקנת חכמים. דא איז דאך אויך דא דער 'חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום' (מנחות מג), ס'איז א חיוב, און אויב א מענטש וועט קענען זאגן א ברכה ווען ער וויל, וועט ער קומען מזולזל זיין אין די מאה ברכות אויך.

רבינו: ס'איז א חידוש אויף די וואס האבן מהמיר געווען אויף נשים אז זיי זאלן נישט מקיים זיין א מצות עשה שהזמן גרמא, וועגן די ברכה, ווייל ס'זעט זיין א ברכה לבטלה.

הגרנ"ה: לויטן רמב"ם (שם) איז עס א ברכה לבטלה. **רבינו:** תוס' אין ראש השנה (שם) איז מיקל, תוס' ברענגט זיך א ראייה פון א סומא, פון דעם וואס רב יוסף האט געזאגט (ב"ק עז) ווער ס'זעט מיר זאגן אז די הלכה איז ווי רבי יהודה [דאמר סומא פטור מכל המצוות] עבדינא יומא טבא לרבנן, לכאורה האט דאך רב יוסף שאדן געהאט אלע ברכות, אלא מאי - זאגט תוס' - איז א ראייה אז מ'קען יא מאכן א ברכה אפילו מ'איז פטור, און מ'איז נישט עובר אויף לא תשא.

דאס איז אלעס אויב איך זאז אז א סומא איז פטור פון די עשה'ס, און אויף די לא תעשה'ס איז ער יא חייב [ועפי"ז שפיר מביא התוס' ראייה מדברי רב יוסף דיכולים לברך אפי' כשפטורין, וז"מ לא עבר על ה"ל"ת דלא תשא].

אבער אויב א סומא איז פטור פון אלע מצוות אויך פון די לא תעשה'ס, וואס איז דעמאלטס די ראייה פון רב יוסף, א סומא האט דאך נישט שאדן געהאט די ברכות, ווייל ביי

איהם איז נישט דא קיין לא תשא [ויכול לברך את הברכות אף שאינו מחוייב] איז נישט קיין ראייה פון א סומא. ס'איז א מחלוקת דער נודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סי' ק"ב) מיטן פרי מגדים (פתיחה מלילת או"ח ח"ג אות כ"ט בתשובה) צי א סומא איז פטור נאר פון מצות עשה, צי ער איז פטור אויך פון די לא תעשה'ס, אויב כ'זאג אזוי ווי דער נודע ביהודה אז מ'איז פטור אויך פון די לא תעשה'ס, איז נאכנישט קיין דמיון פון סומא צו נשים, ווייל די נשים זענען דאך יא מצווה אויף די לא תעשה'ס.

הגרנ"ה: איז פון תוס' א ראייה אז א סומא איז יא מצווה אויף לא תעשה'ס.

רבינו: יא, פון תוס' איז טאקע א ראייה אז מ'איז יא מצווה, דאס איז געווען די הוה אמינא און די מסקנא פון רבי יוסף [דאייתא התם בגמרא: אמר רב יוסף מריש הוה אמינא מאן דאמר הלכה כרבי יהודה דאמר סומא פטור מן המצות קא עבדינא יומא טבא לרבנן, מאי טעמא דלא מפקדינא וקא עבדינא מצות, והשתא דשמעית להא דרבי חנינא דאמר רבי חנינא גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה מאן דאמר לי אין הלכה כרבי יהודה עבדינא יומא טבא לרבנן מאי טעמא דכי מפקדינא אית לי אגרא, קודם האט ער געמיינט אז ס'איז בעסער אויב ער איז פטור.

דער נודע ביהודה אליינס רעדט פון די ראייה, תוס' געט דארט א זאג אויב א סומא איז אינגאנצן פטור וועט דא זיין אז ער וועט זיין אזוי ווי א גוי, וואס איז פטור פון אלע מצוות שבתורה, אבער נשים זענען דאך מחוייב מיט מצוות עשה שאין הזמן גרמא [עכ"ד התוס'].⁶ לכאורה אויב א סומא איז מחוייב מיט לא תעשה'ס, איז ער דאך שוין נישט ווי א גוי [אלא מכאן הוכיח הנובי" שסומא פטור מכל המצוות אפילו מל"ת].

הגרנ"ה: סומא איז דאך חשוב כמות, און ביי מתים שטייט דאך 'במתים חפשי' [ואמרו חז"ל (שבת ל) כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות].

6

ו"ל התוס' בא"ד: יש ליתן טעם שהחמירו רבנן בסומא וכו' ועוד שלא יראה נכרי, דאם פטרת ליה בכל המצוות, נמצא דאינו נוהג בתורת ישראל כלל, אבל אשה אי פטרת לה בכל מצות עשה שהזמן גרמא יש עדיין מצוות שמחייבות בהו.

רבינו: לגבי מצוות במילות לעתיד לבוא (גדה סא), זאגט דער נועם מגדים (פ' קך) אז דאס איז נאר לגבי די לא תעשה'ס, אבער די עשה'ס נישט, די עשה'ס וועט מען יא חייב זיין, ער מוהט עס אויף, ווייל ער האט א קשיא, די גמרא זאגט אז מצוות במילות לעתיד לבוא, און די גמרא אין סנהדרין (דף צ) זאגט דאך אז מ'לערנט ארויס תחיית המתים מן התורה, ווייל ס'שטייט ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן ופי' חז"ל וכי אהרן לעולם קיים, והלא לא נכנס לארץ ישראל שנתנת לו תרומה, אלא מלמד שעתידי לחיות וישראל נתנת לו תרומה, לכאורה וואס הייסט אז אז מ'וועט געבן תרומה פאר אהרן הכהן, ס'איז דאך מצוות במילות לעתיד לבוא, וועט דאך נישט זיין קיין תרומה, אזוי פרעגט דער נועם מגדים, אלא מאי, זאגט ער אז ס'איז א חילוק, די לא תעשה'ס וועלן בטל ווערן, און די עשה'ס וועלן בלייבן.

הגרנ"ה: מ'גלייבט דאך שזאת התורה לא תהא מודלפת ולא תהא תורה אחרת.

רבינו: די גמרא זאגט דאך אזוי אז מצוות במילות לעתיד לבוא, ס'הייסט אז אויף דער וועלט לא תהא מודלפת, אבער לעתיד לבוא איז אנדערש.

כ'האב אמאל נאכגעזאגט א מעם פארוואס איז עשה דוחה לא תעשה, מ'מוטשעט זיך ארום אין דעם, פארוואס א עשה איז דוחה, א לא תעשה איז דאך הארבער, מ'באקומט דאך א עונש אויף א לא תעשה (כן הקשו הראשונים), נאר לויט דעם נועם מגדים פארשטייט מען, די עשה'ס בלייבן דאך לעתיד לבוא, און די לא תעשה'ס נישט, זענען די עשה'ס מער א שמערקערע זאך, ווייל די לא תעשה וועט דאך בטל ווערן (כ"כ בשה חמד מערכת מ'כל ר"ח).

אבער ביי א סומא איז פארקערט, דער וואס האלט אז א סומא איז פטור, איז ער פטור נאר פון די עשה'ס, אבער אויף די לא תעשה'ס איז ער יא מחוייב.

הגרנ"ה: דאס אז מצוות במילות לעתיד לבוא, איין מאן דאמר האלט אזוי.

רבינו: יא, ס'איז רבי יודנן (כן מבאר שם בגמ' אמר רבי יודנן אפילו לקביו [עם שעטנז] מותר, ורבי יודנן למעמיה דאמר ר"י מא דכתיב כמתים חפשי, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות).

הגרנ"ה: יא, ס'שטייט אין מדרש אז לעתיד לבוא מביא הקב"ה סכין מסוככת און שוחט בה על גבי המזבח, איז

אין תשובות חתם סופר (.....) פרעגט ער וואס הייסט דאס אז לעתיד לבוא וועט מען נעמען א סכין מסוככת, ס'איז דאך ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו, ענטפערט דער חתם סופר, פאר אונז זעהט עס אויס ווי א סכין מסוככת, ווייל אונז ווייסן מיר נישט וויפיל איז דער שיעור פון פגימה, אבער לעתיד לבוא וועט הקב"ה צייגן פונקטליך וויפיל איז דער שיעור פגימה, אזוי לערנט דער חתם סופר פשט.

אבער אויב איך זאג אז ס'איז נישטא קיין מצוות לעתיד לבוא, איז דאך נישט קיין קשיא.

רבינו: אבער לויט דעם נועם מגדים, אז די עשה'ס וועלן יא בלייבן, איז 'זובחת וגו' כאשר צויתך' (דברים יב, כא) וואס איז א עשה וועט יא בלייבן, ס'איז טאקע דא א לא תעשה פון נבילה [שבטילה לעתיד לבוא], אבער ס'איז אויך דא א עשה [שאינה בטילה].

א' הנוכחים: אויב שחט מען מיט א סכין וואס האט א פגימה, איז עס א חשש נבילה, אבער מ'איז עובר אויף זובחת?

רבינו: אז ס'איז נישט גע'שחט'ן איז עס נבילה, די ה' אין הלכות שחיטה (הכוונה למה שנאמר בפרשת תולדות בפסוק וצודה לי צידה כה"א יתירה, עיי"ש בכע"ט ובעלי תוס') איז נבילה, [הכוונה לה' דברים שבהלכות שחיטה, והן, שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה, עיקור].

אבער לויט דעם נועם מגדים אז לעתיד לבוא וועט נישט זיין א לא תעשה פון נבילה, בלייבט די עשה פון 'זובחת', און דאס וועט יא זיין.

אין אמת'ן ס'איז א מחלוקת אין תוס' אין שבועות (דף כד. ד"ה האוכל) צי עס איז דא א עשה שאינו זכות, אדער ס'איז נישטא קיין עשה שאינו זכות, דאס מיינט צי נבילה איז נאר א לא תעשה, אדער נבילה איז א לאו מיט א עשה פון שאינו זכות, ס'איז דא צוויי שיטות אין תוס' [די"א דאיכא עשה ד'זובחת', והריב"א מפרש ד'זובחת' הוא רק תיקון הלאו שלא יאכל נבילה או אבר מן החי], און אויב כ'זועל זאגן אז ס'איז אויך דא א עשה שאינו זכות, וועט די עשה בלייבן לעתיד לבוא.

הגרנ"ה: אז ס'איז א ספק אין די שחיטה, זאג איך נישט שחיטתה הותרת.

רבינו: ווייל ס'איז דא חזקת שאינו זכות.

דארט איז בכלל שווער, רש"י זאגט דאך 'לחם לא הביא' פּרעגט מען די קשיא פארוואס האט ער געדארפט כּוס של ברכה, ס'איז דאך נישט געווען קיין ברויט.

הגרנ"ה: רבי עקיבא לערנט (ברכות מה). אז אויף קביעות סעודה, אפילו נישט אויף לחם, איז מען אויך מחוייב מיט ברכת המזון.

הגרנ"ה כיבד את רבינו לברך על המזונות ועל היי"ש

ובריכו רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן שמחה מיט נחת און ברכה והצלחה רבה מיט אלעם גומן.

הגרנ"ה: וכן למר, א גרויסן יישר כת.

רבינו איחל לבעל האכסניא הרח"ה ר' משה שמואל פּרענקל הי"ד **ואמר:** תיכף לתלמיד חכם ברכה (ברכות מב), כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו (שם סג).

בעל האכסניא: כ'האב שוין באקומען שתי שולחנות...

רבינו: איין גרויסער שולחן איז אויך גוט...

הגרנ"ה: כ'האב זוכה געווען צו זיין דער גוטער שליה, ס'זאל זיין תיכף לתלמיד חכם ברכה.

הגרנ"ה קם ללוות את רבינו עד רחוב העיר ועל אם הדרך דיברו

מיקרת העיר קרית יואל

רבינו: ס'וואוינען דא אריבער דריי טויזנט משפחות, עטליכע אין צוואנציג טויזנט נפשות כ"י.

ס'קומען דא צו טויזנט קינדערלעך א יאר בליעה"ר.

הגרנ"ה: מ'דארף דא נאך טויזנט דירות יעדעס יאר.

רבינו: ביז ווען מ'האט התונה...

ס'איז דא דא לויטער יראי ה'.

הגרנ"ה: אפילו לעמבערג וואס האט דאך געהייסן א גרויסע קהילה, מן הסתם האבן אויך נישט געוואוינט דארטן מער אידן.

רבינו: וואס? שומרי תורה, ערליכע אידן?

הגרנ"ה: אויפיל ערליכע אידן זיכער נישט...

רבינו: ס'האבן דארט געוואוינט למחצה לשליש ולרביעי, אלע מיני אידן, די ערליכע אידן האבן געהאט עגמת נפש פון די מחללי שבתות, ס'איז זיכער נישט געווען אזוי פשוט, עשרה יוחסין איז דארט געווען.

הגרנ"ה: דא איז דאך נתיסד געווארן בקודש...

ונפרד רבינו ממנו לשלום

דער פרי מגדים (בפתיחה להל' שחיטה) האט א אינטערסאנטע אויפטוה לגבי עשה שאינו זכות, חצי שיעור איז דאך אסור מן התורה, לויט רבי יוחנן, ריש לקיש האלט אז ס'איז מותר מן התורה (יבמא ע"ג), זאגט ער, אז די עשה פון אינו זכות איז אויך אויף א חצי שיעור, ווייל די תורה זאגט זוכחת ואכלת, און אכילה דמצוה אדער אכילה דאיסור איז א שיעור פון א כזית, אבער אכילה דרשות האט נישט קיין שיעור פון א כזית, און דער פסוק 'זוכחת ואכלת' איז א אכילה דרשות, ממילא קומט אויס אז די עשה פון אינו זכות איז אפילו ווייניגער פון א כזית, אזוי מוהט אויף דער פרי מגדים. די נפקא מינה איז צי ס'איז חל א שבועה אויף א חצי שיעור פון נבילה, ווייל ביי א חצי שיעור פון א לא תעשה איז חל א שבועה, אבער נבילה וואס איז אסור חצי שיעור נישט פון דעם לימוד פון 'כל' (כמו שדרשו חז"ל (יבמא ע"ד), בכל איסורים מ'כל' חלב לרבות חצי שיעור) נאר פון זוכחת ואכלת, וועט נישט חל זיין א שבועה, ווייל ער איז מושבע ועומד מהר סיני אפילו אויף א חצי שיעור אלץ זוכחת ואכלת וואס ס'איז א אכילה דרשות, און יעדע אכילה דרשות איז א חצי שיעור.

הגרנ"ה: איז בפשטות - מ'האט דאך פריער גערעדט פון דעם - פארוואס קען מען נישט בענטשן ביי א חצי זית, ס'איז דאך אכילה דרשות, זאל מען קענען בענטשן.

רבינו: ואכלת ושבעת ודרשו חז"ל אכילה שיש בה שביעה.

כ'האב שוין אמאל אריינגעטראכט לויט דעם פרי מגדים אז אכילה דרשות איז אפילו פחות מכזית, לויט דעם ביי די מלאכים שטייט דאך והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו (בראשית י"ח, ה), איז וויפיל האבן זיי געגעסן? לויטן פרי מגדים האבן זיי געגעסן פחות מכשיעור, ווייל ס'איז א אכילה דרשות איז עס ווייניגער פון א כזית...

הגרנ"ה: לויט דעם איז נישט געווען קיין איסור בשר בחלב.

רבינו: כ'האב דאס געקלערט צו זאגן, אז זיי האבן געגעסן בשר בחלב פחות מכשיעור.

א' הנוכחים: מ'שטייט דאך אבער 'לשגר לה כוס של ברכה' (כ"כ ברש"י שם), איז מ'שטייט אז מ'האט יא געבענטשט? **רבינו:** מ'קען זיין אז בשר האט מען געגעסן פחות מכשיעור.

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שב"ק פרשת מטות מסעי העעל"ט

וי"ל על פי מה שפסק בתרומת הדשן (סי' ו) דאסור להתפלל בבית שמלאה צלמים, ולפי זה העלה א"ז זללה"ה בשו"ת עצי חיים (או"ח סי' א) שהוא הדין ללמוד אסור בבית שהוא מלאה גלולים, עי"ש. והנה כתבו המפרשים (זוהר וירא דף קטז:): שלכן היה מכת בכורות על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, משום שהמלאך שהוא קדוש לא היה יכול לכנס למקום טומאה במצרים שהיא מלאה גלולים. ומעתה יש לומר שהגם שכל תינוק זוכה שמלאך בא במעי אמו ללמוד עמו תורה, מכל מקום יעקב אבינו שהיה במעי אמו יחד עם עשו הרשע, וכבר היה גיכר בעשו גודל טומאתו, כדאיתא במדרש (ב"ר פס"ג ס"ו) זורו רשעים מרחם (תהלים נח ד), זה עשו שפירכס לצאת לבתי עבודה זרה. לכן מחמת גודל הטומאה לא היה המלאך יכול ליכנס שמה ללמוד תורה עם יעקב, ולכך היה יעקב מפרכס לצאת לבית מדרשו של שם ועבר ללמוד שם תורה.

והנה כל אשה בעת שיש לה צער העיבור, היא מתנחמה בזה שהיא זוכית עכ"פ להיות בית המדרש אשר בנה לומד בתוכה תורה, ומעיה היא אכסניא למקום תורה, כי המלאך לומד שם תורה עם בנה, אמנם אצל רבקה אמינו כיון שלא בא המלאך ללמוד תורה עם יעקב מחמת גודל טומאתו של עשו, לכך גדלה אצלה צער העיבור.

ליל שב"ק

בפרשת ערי מקלט (במדבר לה טז) ואם בכלי ברזל הכהו וימת רוצח וגו', במס' מכות (דף ז:): פליגי בפסוק ונשל הברזל מן העץ, רבי סבר יש אם למסורת, ורבנן סברי יש אם למקרא, וכן מצינו בכמה מקומות בש"ס (סוכה ו: קידושין יח: ועוד). וראוי להתבונן בלשון חכמים וחידותם דנקטו לשון אם על בנים, יש א"ם למקרא. (ועייק בשל"ה הקדוש תושבע"פ כלל בנין אב).

ונראה בהקדם לבאר מאמר המדרש (ב"ר פע"ט ס"ה) ויבא יעקב שלם, רבי יוחנן אמר שלם בתלמודו, אבל יוסף שכח, שנאמר (בראשית מא נא) כי נשני אלהים את כל עמלי. ויש להבין למה באמת יעקב היה זוכר את תלמודו ויוסף שכח.

ונקדים לפרש מה שנאמר בפרשת תולדות (בראשית כה כב) ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה', ופירש"י רבותינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודת אלילים עשו רץ ומפרכס לצאת. ותמהו כל המפרשים מדוע רץ יעקב ומפרכס לצאת, הא מבואר בגמרא (נדה ל:): תינוק במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה, ומפני מה ביקש יעקב לצאת לבתי מדרשות, היה לו ללמוד תורה מפני מלאך.

והגם שמשכחין אותו הימנו, אף על פי כן נשאר הרושם שנרשם בו בזה שהיו מלמדין אותו כל התורה, ובזה אחר כך בניקל יוכל לקבל וללמוד התורה, עכ"ד. ודבר זה יש להעמיס במאמר הכתוב שמע בני מוסר אביך, היינו כל מה שהאדם לומד תורה מפיו אביו בעולם הזה, הכל הוא מכח ואל תטוש תורת אמך, היינו הרשימא דקדושה שנשאר אצלו מהתורה שלמד במעי אמו.

ועל פי זה יל"פ הכתוב בפ' בלק, כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות. ולדרכינו הכוונה אני מסתכל בראשיתן, היינו התורה שלמדו בראשית במעי אמו, ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות, היינו שמכח הרישומא דקדושה מהתורה שזוכים ללמוד במעי אמהות, הם מיוסדים וחזקים לקבל התורה מפיו האבות במשך שנות חייהם.

ובזה יש לפרש מאמר הזוהר הקדוש (פ' פינחס דף ריג.) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם, רבי אלעזר פתח ואמר שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך. והוא על פי המבואר בספרה"ק (עייק קדושת יו"ט ראש השנה אות ה) כי ממה שקינא פינחס קנאה גדולה לאלקיו, השריש רוח קנאה בבני ישראל לדורותם, ונשאר ממנו רישומא קדישא לכל הדורות שיקנאו הצדיקים למען כבוד שמו יתברך, עכ"ד. ולזה פתח רבי אלעזר בפרשת פינחס ודרש הכתוב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, להורות שפעולת פינחס קנאה לא היתה רק לשעתו, כי אם היתה פעולה נצחית ונשאר

ובזה יתבאר מאמר הכתוב, ויתרוצצו הבנים בקרבה, והבינה רבקה מזה שאין מלאך יכול ליכנס במעיה ללמוד שם תורה עם יעקב, ולזה ותאמר אם כן, ופירש"י גדול צער העיבור, למה זה אנכי, שהרי חסרה מעלתה מכל נשי ישראל, שאינה זוכית שיהיה קדוש במעיה, ותלך לדרו"ש את ה', ופ"י הרמב"ן שהוא לשון תפלה, היינו שהתפללה שלהיות שאין מלאך יכול לכנס שמה, על כן כמו במצרים עבר הקב"ה כביכול בכבודו ובעצמו, כיון שמלאך לא היה יכול ליכנס שמה, כמו כן לעת כזאת ירד הקב"ה כביכול בכבודו ובעצמו ללמד תורה עם יעקב, ולא יחסר ממנו כלום, ונתמלא בקשתה.

וזה ביאור המדרש ויבא יעקב שלם, שלם בתלמודו, אבל יוסף שכח, כי בסתם אדם כיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה (נדה ל:). והוא מחמת שכיון שלמד התורה מפיו מלאך, על כן יכול מלאך אחר לשלוט בו, אמנם תורה מפיו הקב"ה אין המלאך יכול לשלוט בו, ולכן כיון שזכה יעקב אבינו ללמוד תורה מפיו הקב"ה לא היה משכחה, שאין מלאך השכחה יכול לשלוט בו, ולזה היה יעקב שלם בתלמודו, אבל יוסף שלמד במעי אמו התורה מפיו מלאך, היה יכול המלאך לשלוט בו והיה משכחה.

ועל פי זה יש לפרש הכתוב (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, ויש להבין מהו זה תורת אמך. אמנם י"ל על פי מה שכתב בספרה"ק נועם אלימלך (ליקוטי שושנה בפסקא משוך חסדך) בטעם שמלמדך את התינוק כל התורה כולה, דלכאורה מהו התועלת בזה אם אחרי כן משכחין אותו. אך הענין כי אם לא היו מלמדין אותה לא היה באפשרי לקבל וללמוד אחר כך את התורה, לכן מלמדין אותה מתחילה,

אך הענין בזה י"ל דהנה לעתיד יקיים הנבואה (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, ואז לא יהיה המסע האחרון הלזה שהאדם ישוב אל ארץ החיים העליונה, נמצא כי מה שהאדם מת ונפטר מן העולם הזה הוא מחמת שעדיין לא נתקיים נבואה זו, והוא המוכיח שעדיין לא נושענו, ואנו נמצאים בגלות החל הזה, ובעוה"ר הר ציון שמים, נמצא שאבילות יחיד נגרם מכח אבילות רבים, וזהו החיוב להתאבל במיתת האדם שהוא באמת אבילות על חורבן ציון וירושלים. ולטעם זה כשמנחמים את האבל אומרים המקום ינחם אתכם בתוך אבלי ציון וירושלים (ומקורו במהרי"ל הל' שמחות, ועיין בפרישה סימן שצ"ג סק"ג), שהרי מה שמתאבל על מתו הוא באמת אבילות על ציון וירושלים.

ובזה יתבאר הכתובים, אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן, וכתב בילקוט ראובני כי בפסוק זה נרמז כל גליותיהן של ישראל, ורזא דמלה א'לה מ'סעי ב'ני י'שראל, ראשי תיבות א'דום מ'די ב'בל י'ון. ולכן כיון שעדיין לא נשלם הד' גליות ועדיין לא זכינו להישועה שלימה, על כן יש מ"ב מסעות בחיי האדם מלידתו עד המסע האחרון בשובו אל האדמה, ועל זה ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה', להורות שכל המסעות שהאדם נוסע בהם מלידתו עד תשלום שנותיו כולם הם על פי ה'.

ועל פי זה יש לבאר הא דאיתא בגמרא (מועד קטן כד.) דשאל אביי לרב יוסף, לאו סבר לה מר אין אבילות בשבת, אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן דברים שבצנעה נוהג, עיי"ש. והכי נפסק בשולחן ערוך (יו"ד סימן ת' ס"א). ודקדק א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' תרומה) דאם בפרהסיא אינו נוהג

ממנו רישומא לבני ישראל בכל הדורות לקנא קנאת ה', כמו שרב התועלת בתורת אמך מה שהאדם למד במעי אמו, שנשאר ממנו רישומא דקדושה שיוכל לקבל מוסר אביך והתורה שמלמדו אביו בעולם הזה.

וזהו הרמז יש א"ם למקרא, כי מכח התורה שלמד במעי אמו, זוכה האדם ללמוד מקרא משנה ותלמוד, כי נשאר ממנו רישומא דקדושה על כל ימי חייו.

סעודת רעוא דרעוין

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן, ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם.

יתבאר על פי מה שכתב בדגל מחנה אפרים בפרשתן, בשם הבעש"ט הק' זי"ע כי כל המ"ב מסעות שהם ממצרים עד בואם לארץ ישראל, הם אצל כל אדם מיום הולדו עד שובו אל עולמו, כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו הוא בחינת יציאת מצרים, ואחר כך נוסע ממצע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה, עכ"ד.

ובזה יתבאר אומרו ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה', להורות שכל מה שעובר על האדם בעולם הזה וכל הרפתקאות דעדו עליו מיום לידתו עד יום מיתתו, כולם הם על פי ה', המנהג עולמו ברחמים בצדק ובמשפט, ועושה ומעשה לכל המעשים.

אמנם לפי זה יש להבין מצות האבילות במי שאירע לו מקרה לא טוב ל"ע, הלא כיון שכל המאורעות הם על פי ה', ואנו מאמינים כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אם כן מהו החיוב להתאבל על מיתת הקרובים.

ל"ע, שאלמלי נהגו בו דיני אבילות היו לובשך בו בגדי חול, והורו לנו חז"ל בזה שגם אצל מי שיש לו בחינת שבת של חול, עכ"ז לא זזה שכינה הימנו, והשכינה הק' נמצאת בתוך בני ישראל ביום שב"ק.

ובזה יובן היטב מדוע דברים שבצינעא נוהג גם בשבת, שהרי כל ענף אבילות על מת הוא מעין אבילות ציון וירושלים, והוא השתתפות עם צער השכינה הקדושה המתאבלת ומתאוננת על זה שעדיין לא הגיענו לעת מרפא, ולא נתקיים עדיין יעוד הנבואה ובלע המות לנצה, אמנם הגם כי מר לנו מר בצער השכינה הק', אך סוף כל סוף צהלה בפנינו, שהרי ביום שב"ק השכינה הקדושה נמצאת בבתינו, וכיון שהמלך מתאכסן אצלנו ראוי לנו לשוב ולשמוח, ולכך רק דברים דבפרהסיא אינו נוהג, כי לפני המלך צריך להיות צהלתו בפניו, אבל דברים שבצינעא נוהג, להיות אבלו בלבו ומצטער על מצב השכינה הק' הנודדת ממקומה.

עומדים אנו בימי בין המצרים אשר כלל ישראל מתאבל בו על חורבן ציון וירושלים, ברכו היום את הודש אב, ובחודש זה נחרבה הבית וגלתה יהודה, כולנו מצפים שהשי"ת ינחם אותנו בתוך אבלי ציון וירושלים, וכמו שאנו מתפללים בתפלת נחם (בתשעה באב במנחה) נחם ה' אלקינו את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים, ואנו מצפים שירחם ה' על העיר האבלה והחרבה והבזויה והשוממה, וינחמינו בנחמת ציון וירושלים, והימים האלו יתהפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים בעת שנזכה לביאת גואל צדק, בהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

האבילות משום שאין ראוי להתאבל בשבת, אם כן מדוע דברים שבצינעא נוהג, ואם בצינעא נוהג למה בפרהסיא אינו נוהג, הא דבר האסור אפילו בחדרי חדרים אסור, עי"ש לדרכו.

ולענ"ד נראה בזה, על פי מה שסיפר א"ז הישמח משה זללה"ה אשר היום הוא יומא דהילולא דיליה, זכותו יגן עלינו, (והובא בייטב פנים יפה לעינים אות יח) כי בעת עמדו על המחקר להבין דרכי החסידים והוטב בעיניו, עלה בלבו קושיא אחת על אשר דרכם לשמוח תמיד, והלא מבואר בשולחן ערוך (או"ח ס"א ס"ג) ראוי לכל ירא שמים שיהיה מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, ויהי בנסעו לקבל פני רבו הקדוש מלובלין זללה"ה, תיכף כאשר בא אל ביתו נאווה קודש פיו פתח בחכמה וברוח הקודש, מדוע פניכם עצבים היום, הן אמת שכתוב בשולחן ערוך ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, אבל כבר אמר החסיד (חובת הלבבות שער הפרישות פ"ד) הפרוש צהלתו בפניו ואבלו בלבו, הן תאמינו לנו כי אנחנו אומרים תיקון חצות בבכיה ובהספד, ועם כל זה הכל בשמחה, וכך הורה לנו רבינו הקדוש הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זללה"ה על פי משל למלך שנשבה למרחקים, ועמד לפוש אצל אחד מאוהביו, וכראותו את המלך בשביה הלך ובכה מאין הפוגות, ועם כל זה שמח כי הרי המלך מתאכסן אצלו, והנמשל מובן כי באותו שעה שבוכה על חורבן הבית, הרי השכינה עמו, ועל כן צריך להתאזר בשמחה, עד כאן דבריו הקדושים.

והנה אמרו חז"ל (זוה"ק קרח קעט): מעולם לא זזה שכינה מישראל אפילו בשבת של חול, וי"ל הכוונה שבת של חול היינו בשבת של ימי האבל

מילי דהספידא

מאת כ"ק הגה"צ אבד"ק סאטמאר ב"פ שליט"א

לפני מטתה הרבנית הצדיקת ע"ה

דארפן צוהעלפן פאר די תלמידי חכמים. זאגט ער, במאי זכיון, נשים זענען זיכער זוכה, ווייל ביי זיי ווערט עס גערעכנט תורה לשמה, ביי זיי ווערט עס גערעכנט אזוי ווי מ'האט מקיים געווען אלע מצוות אזוי ווי ס'דארף צו זיין.

*

מיר זענען געקומען דא מספיד זיין די שוויגער ע"ה, זי איז געווען אן אשת חבר, די רביצין פונעם שווער ז"ל.

דער זכות פון זיין תורה, וואס ער איז אליינס געזיצן און געלערנט כל ימיו, ער האט געלערנט מיט בחורים, ער האט געלערנט מיט בעלי בתים, ער האט אוועקגעגעבן צייט פאר הבאת שלום בין איש לאשתו, שעות האט ער אוועקגעגעבן מחזק צו זיין אידישע קינדער. די דרשות פאר תקיעת שופר, זיינע תפלות וואס האבן אזויפיל מעורר געווען אידישע הערצער.

דאס זאגט דער חתם סופר, נשים במאי זכיון, וואס האבן זיי זוכה געווען? זיי זענען זיכער זוכה, זיי האבן א חלק אין דעם, זיי האבן דאס צוגעהאלפן.

אלע יארן אירע, פון ווען איך האב איר געקענט, איז איר גאנצע קאפ און מוח געווען, אז דעם רב זאל האבן אלעס וואס ער דארף.

ובפרט דעם דרך ארץ וואס זי האט פאר אים געהאט. - דער שווער ז"ל פלעגט אסאך צו רעדן וויאזוי זיין מאמע פלעגט אריינקומען מיט אזא דרך ארץ צו זיין טאטן דעם עצי חיים זצוק"ל אין שטוב. ביי איר האט מען אויך געזען אזא מין דרך ארץ, אזא מין התבטלות, דער גאנצער קאפ און מוח איז געווען, אז דער רב זאל נישט חלילה געשטערט ווערן.

די גמרא זאגט אין ברכות דף י"ז, אמר לי רב לרבי חייא, רב האט געזאגט פאר רבי חייא, נשים במאי זכיון, מיט וואס זענען נשים זוכה. זאגט די גמרא, באקרויני בנייהו לבי כנישתא, מ'פירט קינדער אין חדר אריין לערנען, ובאתנוי גברייהו בי רבנן, ונטרין לגברייהו, זיי ווארטן אויף די מענער, עד דאתו מבי רבנן. זאגט די גמרא, אז דער זכות פון נשים איז, דאס וואס זיי לערנען מיט די קינדער, און דאס וואס זיי לאזן די מענער לערנען, און זיי העלפן צו פאר די מענער צו לערנען.

פרעגט דער חתם סופר אין א דרשה, וואס איז די פשט "במאי זכיון", זיי האבן דאך אנדערע זכותים אויך.

נאר זאגט דער חתם סופר, אונז ווייסן מיר, די תורה הקדושה דארף מען לערנען לשמה, מ'דארף לערנען פון יונגער הייט ביז צו דער עלטער, מ'טאר נישט מבטל זיין, מ'דארף מקיים זיין אלע מצוות בכל פרטי ודקדוקיה. מ'זעהט ביי צדיקים, יעקב אבינו האט געזאגט "ותר"ג מצוות שמרתי", יעקב אבינו איז געווען בבית לבן, ער האט געהיטן תר"ג מצוות, פונדעסטוועגן דאך האט ער מורא געהאט, שמא יגרום החטא, אפשר וועט א חטא גורם זיין.

זאגט דער חתם סופר, דער שמא יגרום החטא, דאס אלעס איז נאר ביי די תלמידי חכמים, ביי די צדיקים, וואס זיי זענען אין א גרעסערע מעלה, זיי זענען מער עוסק בתורה, זיי זענען זיך מער מתקדש, און ממילא ביי זיי איז דא א חשש, זיי האבן מורא.

אבער נשים, וואס זיי העלפן צו פאר די תלמידי חכמים, ביי זיי איז דאך נאר דאס אז זיי

וועט הערן פון זיי וואס ס'איז טייטש א דאווענען, וויאזוי ס'זעהט אויס א שמונה עשרה, וואס זיין התמדה אין תורה איז געווען, זיין מסירות נפש פאר חינוך און פאר צניעות, פארשידענע זאכן האט זי דערציילט פון אים.

זי איז געווען אן אמת'דיגע רביצין פונעם פריערדיגן דור. איר דאווענען, סיי ווען זי איז געגאנגען אין ביהמ"ד, אונז געדענק מיר ווען זי איז אויפגעשטאנען אינדערפרי צו דאווענען.

די גמרא זאגט אין ברכות, לא הי' אדם שהודה להקב"ה, ס'איז נישט געווען קיין מענטש וואס האט געדאנקט דעם באשעפער, עד שבאתה לאה, ביז לאה איז געקומען, והודתו, און לאה האט געזאגט, הפעם אודה את ה', נאר דעמאלטס האט ער געהערט דאנקען דעם אויבערשטן, ווען זי האט געזען קינדער אין אייניקלעך זענען מצליח אין תורה, זענען מצליח אין יראת שמים, דאס איז געווען ביי איר די גרעסטע שמחה.

איך דערמאן מיך, ווען מיין איידעם הר"ר מענדל (הגה"צ אב"ד ווימס"ג שליט"א) האט געזאגט די ערשטע דרשה, געדענק איך האט זי געזאגט מיט אזא שמחה: נאך אזעלכע יסורים, נאך אן אוישוויץ, נאכ'ן פארלירן א טאטע און א מאמע, אז איך זעה אן אייניקל זאגט תורה פאר אידישע קינדער, האט זי געזאגט "הפעם אודה את ה'", יעצט זעהט מען אז אלע יסורים האט זיך געלוינט, יעצט זעהט מען אז דער אויבערשטער גיבט, און מ'האט אים וואס צו דאנקען דערפאר.

*

אז מ'קומט זיך געזעגענען, זי גייט ארויף אויפ'ן עולם האמת, וועט זי דאך אוודאי אריינקומען אינעם היכל פונעם שווער ז"ל.

דער רבי ז"ל טייטשט אין דברי יואל, ומשה בן מאה ועשרים שנה לא כהתה עינו ולא נס ליחו. זאגט דער רבי ז"ל, וואס עפעס פונקט לא כהתה עינו. זאגט ער, א רועה, א פאסטוך, קוקט

חוץ וואס זי האט אוועקגעגעבן פון אירע אייגענע זאכן, פון זיך גרינגער מאכן.

דער שווער ז"ל האט מיר אמאל געזאגט, יונגעררהייט ווען מ'האט געוואוינט אין וויליאמסבורג, מ'האט געהאט די דירה דארט, די וויליאמסבורגע דירות זענען נישט אזעלכע גרויסע דירות. די קאך איז געווען נעבן דעם ספרים שטוב. האט ער מיר געזאגט, זי וואלט זיך ווען געקענט לייסטן דורכ'ן ארייננעמען א משרת אין שטוב, איז זי געגאנגען און אליינס גערוימט, אליינס געטון, כאטשיג זי איז געווען מטופל מיט קליינע קינדער, האט זי עס אליינס געטון, כדי ס'זאל דעם רב נישט שטערן אז מ'ברענגט אריין עמיצען אין הויז.

אויך ביינאכט איז זי אויף געווען. מ'קען זאגן אויף דעם, די גמרא זאגט אין יומא דף ע"ז, אויפ'ן פסוק 'כן יתן לידידו שנא'. זאגט די גמרא, אמר רבי יצחק, אויף וועמען גייט ארויף דער פסוק, אלו נשותיהן של תלמידי חכמים, די ווייבער פון תלמידי חכמים, שמנדדות שינה בעולם הזה, זיי זענען מנדד שינה, זיי שלאפן נישט בעולם הזה, זיי זענען מסייע פאר'ן תלמיד חכם, זיי זענען די וואס זענען זוכה צו עולם הבא.

*

חוץ פון אירע מעלות און מדות טובות, איז דאס יראת שמים וואס זי האט מקבל געווען מבית אבי, אזוי ווי חז"ל זאגן, חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנותי. זי האט גערעדט פון איר טאטן מיט אזא מין התלהבות, מיט אזא מין הייליגקייט.

דער רבי ז"ל האט אמאל געזאגט אויפ'ן וואלאווער רב, אז ער איז געווען אן אוצר פון יראת שמים. און זי פלעגט דאס איבערגעבן פאר אירע קינדער. זי האט געזאגט פאר מיינע קינדער עטליכע מאל, גייסט רעדטס מיט ר' ליפא שווארץ (ע"ה) און יבלחט"א מיט ר' פרץ לעפקאוויטש, זיי האבן געקענט מייך טאטן, איר

רעדן מיט אזויפיל געגועים, אזויפיל השתוקקות, פון זיין "מלכיות זכרונות שופרות", פון זיין "עד הנה".

ווען מ'איז געווען אין זיין מחיצה, זיין אמונה אין ביאת המשיח, מ'האט געמיינט אז ס'איז הנה זה עומד אחר כתלינו, מ'איז געווען זיכער, א איד מיט אזעלכע געגועים וועט שוין זוכה זיין צו ביאת המשיח. דערווייל זענען מיר אין אזא דור, מ'מוטשעט זיך, מ'מוטשעט זיך מגדל צו זיין יונגעלייט ווי ס'דארף צו זיין, ס'איז א שווערע וועלט, מ'מוטשעט זיך מיט בחורים. די אלע טאטעס און די אלע מאמעס זענען מתפלל, ס'זאל זיין לא כהתה עינו, ער זאל זיך אומקוקן, ער זאל מעורר רחמים זיין ביי די אבות. די אידן וואס פרובירן צו גיין אין זיין וועג, מ'זאל זוכה זיין מגדל צו זיין די קינדער, בגשמיות וברוחניות, בלי שום פגע ומכשול.

און דער אויבערשטער זאל העלפן, די אלע טעג זאלן נתהפך ווערן לששון ולשמחה, און מיר זאלן שוין זוכה זיין צום זמן, ובלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר, במהרה בימינו.

מיט די אויגן אויף אידישע קינדער, ער קוקט מיט די אויגן, זעהן וואס די עדה דארף. איז כאטשיג משה רבינו איז שוין ארויף אויף יענע וועלט, לא כהתה עינו, ער האט נישט אוועקגענומען זיין אויג, ער האט ווייטער געקוקט אויף אידישע קינדער, וואס מ'דארף.

יעצט אז זי גייט דאך ארויף. ס'שטייט אין ספרים, ברית אבות ואמהות. וואס איז דער ברית אבות און וואס איז די אמהות? נאר א טאטע איז מחויב ללמדו תורה און יראת שמים, א מאמע קוקט זיך אום אויפ'ן קינד בגשמיות. איז ממילא בעט מען איר, זי זאל זיין א מליצת יושר, זי זאל ביי אים מעורר זיין רחמים פאר אלע קינדער און פאר די אייניקלעך. דער טאטע מיט די מאמע ווייסן וואס מ'דארף צו האבן. ברית אבות ואמהות.

און ס'זאל זיין לא כהתה עינו, דער שווער זאל זיך אומקוקן, ער זאל מעורר רחמים זיין. יעדער איינער זאל געהאלפן ווערן מיט וואס מ'דארף, און ער זאל מעורר רחמים זיין פאר זיין הייליגן ציבור וואס ער האט איבערגעלאזט אויף דער וועלט. אידן וואס בענקען אזוי נאך אים, זיי

מילי דהספידא

כ"ק הגה"צ אבד"ק סאטמאר 15'טע עונו. שליט"א

לפני מטתה של אמו הרבנית הצדיקת ע"ה

עבודת הקודש, און זי זארגט זיך מיט די צרכי הבית, און אלעס איז מסודר אין שטוב, מיט דעם איז מען מקיים דעם פסוק "ושלל לא יחסר", שלל מיינט תורה.

די מאמע עלי' השלום איז געשטאנען פאר'ן טאטן ז"ל צו די רעכטע האנט אלע יארן, ער זאל קענען זיצן און לערנען און עוסק זיין אין עבודת הקודש פון הרבצת התורה, לערנען מיט בחורים, לערנען מיט בעלי בתים. אויך האט זי אים צוגעהאלפן, תיכף ווען ער האט חתונה געהאט

ס'גלייבט זיך נישט אז ס'איז געקומען א מצב אז מ'דארף שוין זאגן "די מאמע עלי' השלום".

ווען דער חתם סופר האט מספיד געווען זיין רביצין, האט ער געזאגט אויפ'ן פסוק "בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר". האט ער געטייטשט דעם פסוק, "שלל" מיינט מען די תורה, ווי ס'שטייט אין פסוק "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב". בטח בה לב בעלה, דאס אז דער מאן זאל קענען זיצן און לערנען און אנגיין מיט די

ביהמ"ד. האט ער איר געזאגט, דו האסט א גרויסע חלק אין מאכן אידישע שמחות אז ס'זאל נישט קאסטן אזויפיל געלט, דו האסט א חלק אין די אידישע שמחות.

*

איר גאנצע לעבן איז אנגעגאנגען מיט א צניעות, אן קיין פרסום.

אין האב אליינס מיטגעהאלטן מיט איר, דעמאלטס ווען זי האט געהאט דעם מוסד "הכנסת כלה - קרן נפש חי". ס'איז אמאל אנגעקומען א בריוו, א יישר כח, האט זי מיך געבעטן איך זאל עס מבער זיין, ווייל ס'דרייען זיך צופיל פרעמדע מענטשן אין שטוב. און איר רצון איז געווען, אזוי ווי איר טאטע האט איר געבעטן, אז ס'זאל זיין בסבר פנים יפות, מיט א מתן בסתר, קיינער זאל נישט וויסן.

אין האב געהאט די זכי' מיט איר, די זעקס יאר וואס כ'האב געארבעט מיט איר לטובת די קרן נפש חי', האב איך אויסגעטיילט מיט איר צוזאמען, קרוב צו א מיליאן דאלאר. ס'איז נישט קיין גוזמא, ס'איז אלעס דא פארשריבן. און אלעס איז אנגעגאנגען אן א פרסום, בצניעות, אזוי ווי איר טאטע האט איר געבעטן. **ווען** מ'איז געגאנגען אין אוישוויץ און מ'האט איר אפגעטיילט פונעם זיידן, האט דער זיידע געבעטן דעמאלטס פון איר דריי זאכן. ער האט איר געזאגט אז זי וועט ניצול ווערן, און זי זאל געדענקען פון וואו זי שטאמט, אזעלכע הייליגע אבות הקדושים, און ער האט געבעטן זי זאל חתונה האבן מיט איינעם וואס זאל זיין א שטאלץ פאר די משפחה פון וואו מ'שטאמט.

*

ס'איז זייער שווער זיך צו געזעגענען און זיך שיידן פון איר.

מאמע, אז דו גייסט ארויף אויפ'ן עולם האמת, דו טרעפסט דיך מיט דיין טאטן, מיט

אין סיגעט, האט דער טאטע צוריק צוגעשטעלט א קהלה אין סיגעט, און ער האט חתונה געמאכט יתומים און יתומות, האט זי זיך מטפל געווען אין דעם.

ער האט מיר דערציילט, זי פלעגט אליינס נייען קליידער פאר די כלות, זי פלעגט לערנען מיט זיי וויאזוי אויפצושטעלן א אידישע שטוב. **אויך** שפעטער, ווען מ'האט געוואנדערט, מ'איז אנגעקומען קיין אמעריקע, מ'האט אויפגעשטעלט א שטוב דא, אין א נייע מדינה, א פרעמדע מדינה, "א טריפה'נע מדינה" ווי דער טאטע האט עס דעמאלטס אנגערופן, איז זי געשטאנען כסדר צו זיין האנט, אפילו ס'איז געווען דחקות אין שטוב, מ'האט געוואוינט אין א קליינע דירה, האט זי אלעס געטון צו פארלייכטערן דעם מצב, ער זאל קענען ווייטער אנפירן זיין הרבצת התורה און עבודת הקודש.

דער טאטע ז"ל האט איר אלע יארן מכיר טובה געווען פאר דעם, אזוי ווי דער טאטע האט איר געזאגט ווען ער האט געבויעט דעם בנין פאר'ן מיידל סקול דא אין קרית יואל, ער איז געווען א שותף, האט ער דעמאלטס אריינגענומען די חברי ההנהלה, ער האט זיי געגעבן זיין געלט, האט ער געהייסן מ'זאל אריינרופן די מאמע די רביצין ע"ה, און ער האט איר געזאגט, דו ביזט א פופציג פראצענט שותף אין דעם מוסד, און פון די תורה וואס גייט ארויסקומען פון דעם מוסד, און די ערליכע אידישע שטיבער וואס מ'וועט אויפשטעלן דא.

אויך שפעטער האט ער איר געזאגט ביי א געלעגענהייט, אז אין די אלע צדקות האט זי א חלק.

אין געדענק ווען ער האט איינגעפירט די תנאים'ס אין שטוב, ס'איז נישט אזוי לייכט אנגעקומען אין שטוב אויבן, און שפעטער אין

איך וויל בעטן מחילה פאר די אלע יארן וואס איך האב דיר ארויסגעהאלפן, דו האסט געהאט פארשידענע זאכן וואס דו האסט געבעטן איך זאל דיר העלפן. טאמער האב איך נישט גענוג נוהג כבוד געווען אין דיר, ובפרט ווען איך בין געווען יונג, איך בין געווען א קינד מיט א קינדערישע שכל.

זאלסט זיין א מליצה ישרה אין עולם האמת, פאר דיינע קינדער און אייניקלעך, און יעדער זאל געהאלפן ווערן מיט כל מיני ישועות וואס ער דארף האבן, זה בכה וזה בכה.

דער אויבערשטער זאל העלפן, ובלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים ונאמר אמן.

דיין מאמען, וואס דו האסט אייביג געזאגט אז זיי האבן נישט געהאט קיין זכ"י צו קומען צו קבר ישראל. אז דו וועסט דיר טרעפן מיט זיי נאך אזויפיל יארן, און דו וועסט דיר טרעפן מיט'ן טאטן ז"ל וואס איר האט צוזאמען מיט די יארן אויפגעשטעלט אזא שיינע שטוב און אויפגעשטעלט צוזאמען, און זי האט געהאט א חלק אין זיין הרבצת התורה.

זיי מעורר רחמים, אונז זאלן מיר געדענקען וואס זי האט אונז אנגעזאגט, אונז זאלן מיר געדענקען פון וואו זי שטאמט. און די קינדער און אייניקלעך זאלן קענען טאן שידוכים וואס מ'זאל וויסן פון וואו זי שטאמט, און זאלן אויפשטעלן אזעלכע שטיבער ווי איר טאטע האט איר צוואה געלאזט, פאר ער האט זיך צעשיידט מיט איר.

דברי הספד

מאת הגאון הצדיק אבד"ק סאטמאר

וויליאמסבורג שליט"א

לפני מטתה של זקינתו הרבנית הצדיקת ע"ה

די קינדער און אייניקלעך און ווייטערדיגע דורות אין די הענט, און אויף זיי מתפלל זיין, ס'זאל זיין א בחינה פון ובמותם לא נפרדו, אפילו ווען מען גייט אוועק טוט מען זיך נישט אפשיידן.

יעצט ווען ס'קומט די צייט מען דארף זיך געזעגענען פון די באבע ע"ה, מען האט שוין פריער געהערט די הערצה וואס דער זיידע ז"ל דער ברך משה האט ארויסגעוויזן צו איר, און די זעלבע זאך פארקערט, אונז געדענק מיר נאך מקדמת דנא, אלעמאל ווען איך בין געווען נאך א קינד, דער טאטע זאל זיין געזונט האט מיר געשיקט כמה וכמה שבתים אויף בארא פארק, און געווען מאוכלי שולחנם, און אויך אין די שפעטערע יארן נאך די חתונה כמה וכמה יארן

בשם אלע אייניקלעך וויל מיר זיך געזעגענען דא פון די באבע ע"ה. עס שטייט אין פסוק (שמואל-ב א' כ"ג) הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו מאריות גברו. האב איך געזען טייטשן, ס'שטייט אין פסוק (דברים ל"ב י"א) כנשר יעיר קנו, זאגט רש"י בשם המדרש, אז יעדע עוף נעמט די קינדער אין די הענט, כדי אז דער עוף העכער דעם זאל עס נישט קענען נעמען, מה שאין כן א נשר נעמט די קינדער אויף די פליגלען, און דער נשר זאגט, מוטב שיכנס החץ בי.

ווען ס'גייט אוועק א איד וואס קען אויס'פועל'ן אויבן אין הימל, איז מנשרים קלו, איז עס נאך העכער פון נשרים, זיי קענען נעמען

און אייניקלעך, וואס פלעגן זיך אלע יארן אפגעבן און מסדר זיין ס'זאל זיין - שפעטער האט מען שוין נישט געקענט קומען אויף שבתים - סיי מיין רעבעצין זאל זיין געזונט, און מיין שוועסטער רעבעצין אשכנזי, וואס פלעגן כסדר מסדר זיין אז ס'זאל קיינמאל ביי דיר נישט פעלן, און ס'זאלן זיין ביי דיר אייניקלעך אדער קינדער אויף שבתים, און אזוי אויך אלע קינדער און אייניקלעך און דורות ווייטער.

יעצט ווען ס'קומט די צייט דו גייסט ארויף אויפ'ן עולם העליון, וועסט דיר באגעגענען מיטן זיידן ז"ל, און די אלע צדיקים, היתה כאניות סוחר, א שיף ווען ס'פארט אוועק פון א בארטן לייגט עס ארויף א פאן פון ווי ס'שטאמט, אויף דיר האט מען אויך געקענט זען, שטענדיג ביסטו געגאנגען מיט דעם פאן פון ווי דו שטאמסט, האסט געשטאמט פון באטור, א בת קדושים וטהורים, די אלע זאכן האסטו איבער געגעבן פאר די דורות ווייטער, איז יעצט ווען דו קומסט ארויף אויפן עולם העליון וועסטו אוודאי געדענקן לזכות אונז אלע, קינדער אייניקלעך און אור אייניקלעך, און אויך אור אור אייניקלעך, אז ס'זאל שוין אויפהערן אלע עגמת נפש וואס גייט פאר ביי אונז אלע, אלע זאכן זאלן זיך איבערדרייען לטובה.

דו האסט מיטגעלעבט און מיטגעהאלטן דעם צער און עגמת נפש וואס ס'איז נאר פארהאנען ביי יעדן קינד און אייניקל, יעצט ווען דו גייסט ארויף אויפן עולם העליון וועסטו אוודאי אויס פועל'ן ס'זאל זיין לטובה, ס'זאל שוין זיין די ריכטיגע ישועה, ווען ס'וועט זיין ובלע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר ובא לציון גואל בב"א.

זענען מיר געזעסן ביי דעם טיש, מען האט צוגעזען דאס תמימות און דאס ערליכקייט, אונז געדענק מיר נאך ווען כ'בין געווען א קינד, מען האט צוגעזען די ערליכקייט פון די באבע, די טרערן וואס זי פלעגט אייביג פארגיסן.

קיינמאל וועל איך נישט פארגעסן, ווען מען פלעגט נאך קומען דא אהער קיין קרית יואל צום רבין ז"ל, דער זיידע ז"ל איז אריינגעקומען דארט געבן א קוויטל, און די באבע ע"ה איז געשטאנען אין די זייט מיט אזעלכע בכיות, מיט אזא ערנסקייט, מיט אזא תמימות, אלעמאל, דער טאטע זאל זיין געזונט האט שוין דערמאנט, דעם פחד און אימה ערב דעם יום הדין, ווי אלע קינדער און אייניקלעך האבן דאס מיטגעלעבט די אימה ופחד.

יעצט ווען ס'קומט די צייט מען דארף זיך געזעגענען, די אלע זאכן, די תמימות דאס ערליכקייט און די תפלות וואס זי פלעגט יעדן טאג מתפלל זיין, ובפרט שבתים און ימים טובים, די אלע זאכן וועלן איר שטענדיג באגלייטן, און דאס וועט אונז זיין פאר א זכרון, און דאס וועלן מיר איבערגעבן פאר די דורות ווייטער.

אבער אין די זעלבע צייט - דער טאטע זאל זיין געזונט האט עס שוין דערמאנט, אבער אין מוז עס עקסטער דערמאנען - דאס לעצטע מאל וואס איך בין אריינגעקומען צו דיר אין שטוב, איז געווען צוזאמען מיט'ן טאטן זאל זיין געזונט, אפצונעמען א מזל טוב, איך האב דעמאלטס א שידוך געטון מיט מיין טאכטער, מער פון דעם האב איך נישט זוכה געווען, איך האב נאך נישט אפגענומען א מזל טוב פאר דיינע אור אור אייניקלעך די דורות ווייטער, די זעלבע זאך אסאך קינדער

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי שלומינו החשובים די בכל אתר ואתר כל אחד ואחד בשמו ביודך

קרית יואל

להולדת הבנים

מנ"ה דוד (ברח"ל) ווייס הי"ו
מנ"ה יוסף פנחס שווימער הי"ו
מנ"ה יואל יאקאבאוויטש הי"ו

להולדת הבנות

הרב ר' יואל יצחק שטערן שליט"א
הרב ר' חיים נחום גאטליעב שליט"א
מנ"ה יקותיאל אהרן דוד רובינשטיין הי"ו

להכנס בניהם לעול התורה והמצוות

הרב ר' ישראל העניך שעהר שליט"א
הרב ר' דוד ליכטענשטיין שליט"א
מנ"ה שמואל דוד גאנדל הי"ו

לאירוסים צאצאיהם

מנ"ה נפתלי הירצקא פרידמאן הי"ו

להולדת הנכדים

מנ"ה ישראל יאקאבאוויטש הי"ו

לאירוסים הנכדים

הרב מאיר אליעזר פרידמאן שליט"א

מאנסי

להולדת הבנים

מנ"ה יואל גאלדבערגער הי"ו

להולדת הבנות

מנ"ה מיכל פרידמאן הי"ו

מנ"ה יואל פעלדמאן הי"ו

ירושלים

להולדת הבנים

מנ"ה שמואל יודא מאשקאוויטש הי"ו
ולאביו מנ"ה יצחק מרדכי מאשקאוויטש הי"ו
ולחותנו מנ"ה אברהם ארי' שעכטער הי"ו

להולדת הבנות

מנ"ה מנחם צבי ראטער הי"ו
מנ"ה עמרם ראטער הי"ו, בית שמש
ולאביהם מנ"ה שלום אליעזר ראטער הי"ו
ולקיים מנ"ה משה יעקב ראטער הי"ו

בארא פארק

להולדת הבנים

מנ"ה יוסף שפיטצער הי"ו
מנ"ה אברהם אליעזר הערשקא הי"ו
מנ"ה נפתלי שכנא בערגער הי"ו

להולדת הבנות

מנ"ה חיים הערש פארקאש הי"ו

להולדת הנכדים

מנ"ה זלמן לייב פארקאש הי"ו
מנ"ה משה שמואל פארקאש הי"ו
הרב יושע נחמן בערגער שליט"א
ראש ישיבת אוהל תורה

מנ"ה יחזקאל אמסעל הי"ו

מנ"ה יצחק שלמה הערשקא הי"ו

צו מעלדן א שמחה

קען מען זיך פארבינדן צו:

845-662-5579

און אין אר"י:

011-972-527648437

אדער קען מען שיקן דורך א פעקס צו:

011-9723-6166382

אדער דורכ'ן אימייל

a.ch.bnb@gmail.com

בני ברק

להולדת הבנים

מנ"ה שמואל בערקאוויטש הי"ו
ולחותנו מנ"ה אברהם זאב שטיינמעטץ הי"ו

להולדת הבנות

מנ"ה חיים יודא רוזנפעלד הי"ו

ולחותנו מנ"ה דוד פריינד שליט"א

לאירוסים הנכדים

מנ"ה יצחק ברוך אילאוויטש הי"ו

חבר הנהלת המוסדות
מנ"ה יצחק בנעט הי"ו

וויליאמסבורג

להולדת הבנות

מנ"ה יואל סטראלאוויטש הי"ו
מנ"ה חיים בערנאטה הי"ו
מנ"ה ישע'י שעהר הי"ו

מנ"ה אברהם אלימלך טייטלבוים הי"ו

להכנס בניהם לעול התורה והמצוות

מנ"ה אברהם (ב"ר משה אהרן) שטיינבערג הי"ו

מנ"ה אברהם צבי האראוויטץ הי"ו

לאירוסים צאצאיהם

מנ"ה שלמה ווערצבערגער הי"ו, משמש

להולדת הנכדים

מנ"ה יצחק בערנאטה הי"ו

מנ"ה שלום יצחק שעהר הי"ו

מנ"ה אברהם מאיר שפיטצער הי"ו

מנ"ה מאיר יוסף טייטלבוים הי"ו

מנ"ה הערשל כ"ץ הי"ו

מנ"ה חיים יעקב שעהנפעלד הי"ו

מנ"ה מרדכי סטרולאוויטש הי"ו

מנ"ה אליעזר פנחס סופר הי"ו

מאנטריאל

להולדת הבנים

הרב ר' יואל טייטלבוים שליט"א

מנ"ה יואל גאלדבערגער הי"ו

להולדת הנכדים

הגה"צ אב"ד דקהילתנו שליט"א

אייראפע

להולדת הבנים

מנ"ה שמואל מרדכי פרידמאן הי"ו, לאנדאן
מנ"ה ישראל צבי בערנאטה הי"ו, אנטווערפן

להולדת הבנות

מנ"ה אהרן זאב טעשער הי"ו, לאנדאן

מנ"ה יואל שניטצער הי"ו, לאנדאן

מנ"ה אלעזר יוסף דייטש הי"ו, לאנדאן

מנ"ה מרדכי שטיינמעטץ הי"ו, אנטווערפן

לאירוסים צאצאיהם

מנ"ה ישראל צבי בנעט הי"ו

